

Leto XX. Stev. 255
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

Dan Združenih narodov

Dan ZN je zamišljen kot sredstvo mobilizacije svetovnega javnega mnenja v podporo ideje te največje in najbolj razpredene mednarodne organizacije. Dan ZN ni praznik, ki bi pomenil kakšni uspeh same organizacije. To je pravzaprav dan formalnega rojstva same organizacije, uveljavljanja njene Ustanovne listine. Kot tak je dan Združenih narodov obletnica začetka novega poskusa človeštva, da bi vprašanja človeške skupnosti obravnavali na nov način.

Organizacija, nastala na podlagi tega poskusa, je razmeroma mlada in delati ter razvijati se je začela v enem najbolj zamotanih in najtežavnejših obdobjih človeške zgodovine, v času nastanka in razvijanja hladne vojne. Spričo takšnih okoliščin torej ni nič čudnega, da ZN še niso mogli doseči kakih velikih, epikalnih uspehov, čeprav se na drugi strani upravičeno vprašujemo, kakšen bi se lahko bil razvoj nevarnih in vznemirjajočih dogodkov v poveljnih odnosih, da ni bilo te organizacije. Ne moremo zanikati dejstva, da je pomenila ta organizacija tudi taktični korak, ko je bila mednarodna napetost največja, ne le mesto, kjer so se nasprotujoče si sile in bloki sestajali, marveč tudi platformo, ki je v nekaterih primerih omogočala najti izhod iz nevarnih zagat.

Glavno vprašanje, ki zanima znanj človeštva, pa je v tem, ali so poročila, da se bo posrečil poskus, ki ga pomeni ta organizacija? Se bolj konkretno rečeno, se vprašanje glasi: ali se bo človeštvo posrečilo ogniti se novi svetovni vojni? Na to vprašanje ni moč preprosto in optimistično odgovoriti. Človek ne more poročiti, da je bil z ustanovitvijo Društva narodov podoben poskus že storjen in da s tem prvim poskusom niso mogli urediti vprašanja o bistvu mednarodne prakse. Predumem ni in ne more biti poročila, da bodo ZN drugačni od Društva narodov, da bodo že s svojim obstojem spremenili tok svetovne zgodovine in v prihodnje onemogočili, da bi se ponovile katastrofe, ki so človeštvo tolikokrat zadele v minulosti. So samo možnosti, nove možnosti, od vsega človeštva, kot celota in od vseh njegovih delov, posebej pa je odvisno, ali bodo te možnosti uresničene.

Te nove možnosti izvirajo iz novih potreb človeštva. Vprašanje miru postaja čedalje bolj ne le vprašanje humanosti, marveč tudi vprašanje obstoja človeštva. Na drugi strani imajo moderna sredstva za uničevanje takšen rušilni učinek, da postaja vojna nekaj, česar mednarodna skupnost ne more tvegati. Izkušnje iz najnovejših zgodovine so vtisnile v zavest ljudi spoznanje, da postajajo vojne v sedanjih razmerah ne le zločin, marveč tudi nesmisel, ker ne morejo urediti vprašanj, marveč jih samo še bolj zamotajo. Prav zaradi tega je pospešitev procesa medsebojnega povezovanja mednarodne skupnosti v celoti glavno poročilo proti vojni. Če smo celota, nastala iz pogojev sedanje medsebojne odvisnosti in povezanosti, postane vojna nesmisel in kriminal.

Ni dvoma, da imajo ZN, gledani s tega stališča, svoje opravilo in pozitivne perspektive. Združeni narodi imajo vse poslanstvo v svojem poslanstvu uspeh, kolikor odseva iz njih dejstvo, da je zdaj svet celota in da se nihče ne more izločiti iz nje brez občutne škode zase in za celoto, kakor se je na drugi strani pokazalo nerealno izključiti koparkoli iz te celote.

Potrđilo teh dejstev smo lahko jasno spoznali v razvoju mednarodnega dogajanja v zadnjih letih. Razglasitev načela o avtar-kiji kake ožje grupacije ali bloka, pa naj ima še tako velik obseg, na eni strani, ali prepoved medsebojnih gospodarskih stikov na drugi, sta se pokazala kot ne-
vzdržna. Stopnja gospodarske po-

veznosti v sedanjem svetu je dosegla že tak obseg, da so se umetne pregrade najino morale lomiti.

Ta povezanost se je zrcalila še v enem vidiku. Spričo pomanjkajna dosledne uporabe načela univerzalnosti v ZN je bilo treba iskati druge mednarodne forume za obravnavanje perečih in zamotanih vprašanj naših dni. Zenevska konferenca je pokazala, da pri obravnavanju takšnih vprašanj ni moč izključiti iz mednarodne skupnosti posameznih njenih članov, pa naj gre za veliko Kitajsko, za Korejo ali za štiri majhne dežele Indokine. To dejstvo samo je lahko pobuda za doslednejšo uporabo načela o univerzalnosti v organizaciji, ki je bila v tem duhu tudi ustanovljena.

V naporih, da bi ZN izkoristili čim močnejše možnosti, je glavno, da imamo pred očmi en paradoks. Če smo na eni strani celota, in sicer vsak dan čvrsteje povezana, smo na drugi strani še zmeraj zelo različni, z različno stopnjo razvoja, z različnimi tradicijami, z različnim načinom obravnavanja raznih vprašanj praktičnega življenja, z različnimi nazori o družbenih in gospodarskih vprašanjih. Da bi uporabili sedanje možnosti in da bi ZN izpolnili svoje poslanstvo, se moramo realistično lotiti tega dejstva in iskati izhod v okviru razglašene načela o mirnem sožitju.

Nekatere teh razlik bi lahko s skupnimi naporimi ublažili in sčasoma tudi odstranili, kakor na pr. neenakomernost gospodarskega razvoja posameznih članov mednarodne skupnosti. V to smer gredo tudi naporji ZN v zadnjih letih. Druge razlike pa zahtevajo tudi drugačno obravnavanje, katerega temelj je čim doslednejša uporaba načela strpnosti. To načelo ne pomeni samo opustiti nove križarske vojne proti posameznim ideologijam, marveč tudi aktiven napor, sposobnost, da se sporazumemo tudi v tem, v čemer se razlikujemo. Samo na takšni podlagi lahko ustrezemo imperativni zahtevi naših dni in damo pasivnemu pojmu mirnega sožitja tudi aktivno vsebino: razvijanje pozitivnega sodelovanja med člani človeške skupnosti.

Vprašanje ohranitve miru, vsestranske gospodarske izmenjave, odstranjevanje neenakomernosti v gospodarskem razvoju, vprašanje razorožitve, uporaba atomske energije v mirnodobne namene, vprašanje pomoči kolonialnim narodom, da bi se dvignili do te stopnje svoje neodvisnosti, vprašanje izkoriščanja in nadaljnje razvijanja velikih znanstvenih in kulturnih zakladov, ki jih je človeštvo ustvarilo v svojem dosedanjem razvoju, vse to so vprašanja, ki jih moramo in moramo obravnavati. Pot k njihovu obravnavanju pa je v sedanjem svetu mirno sožitje, sožitje, usmerjeno na razvijanje vsestranskega sodelovanja in solidarnosti med člani človeške skupnosti.

Teze o organizaciji sindikatov

O njih se bo razvila javna razprava

Na plenarni seji Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je bila izvoljena komisija, ki naj bi pripravila predloge za morebitne spremembe v njihovi sestavi. Ta komisija je sestavila tezo o teh vprašanjih in njene teze pridejo kot predlog v javno razpravo. Teze je sestavila na podlagi sklepa plenarne seje Zveznega odbora SZDL in plenarne seje Centralnega sveta SZJ v juniju, na katerih je bila določena nadaljnja vloga sindikatov, hkrati pa poudarjene njihove naloge.

Prvi del tez govori o nalogah sindikatov, ostali del pa je posvečen organizacijskemu vprašanju ter sestavi sindikalnih organizacij in njihovih vodstev. V tezah je poudarjeno, da je sedanja organizacijska sestava sindikatov s teritorialnim in strokovnim združevanjem pravilen način sindikalnega združevanja delavcev in uslužbencev in da ustreza značaju in vlogi sindikatov v sedanjih razmerah.

Dosedanja organizacija sindikatov pa ni zagotavljala popolnejšega obravnavanja posameznih konkretnih vprašanj. Zlasti ni bilo posebej dovolj pozornosti posebnim vprašanjem delavcev in uslužbencev nekaterih gospodarskih panog. Zato komisija meni, da je treba upostaviti

Pariški sporazumi o zahodnonemški suverenosti in oborožitvi

Po napornih pogajanjih je bil včeraj popoldne dosežen francosko-nemški sporazum o Posarju, ki je omogočil dokončno ureditev zahodnoevropskega obrambnega sistema

Pariz, 23. okt. (Reuter). Tu so uradno objavili, da sta Francija in Zahodna Nemčija danes popoldne dosegli sporazum o ureditvi posarskega vprašanja. S tem je bila odprta pot za podpis sporazumov o suverenosti Zahodne Nemčije in o njeni oborožitvi in njeni vključitvi v Atlantski pakt ter Zahodnoevropsko zvezo.

Prve sporazume so podpisali v vprašanja so bila po mnenju francoskem zunanjem ministru ob 15.20. Najprej so podpisali francosko-zahodnonemški sporazum o Posarju, zatem pa doku-

Pariška konferenca zunanjih ministrov zahodnih okupacijskih sil in Zahodne Nemčije

ment, ki obsega porazum med ZDA, Veliko Britanijo, Francijo in Zahodno Nemčijo o ukinitvi okupacijskega statuta in o suverenosti Zahodne Nemčije ter protokol o pristopu Zahodne Nemčije in Italije k bruseljskemu paktu, preimenovanem v Zahodnoevropsko zvezo.

V glavnem štabu organizacije Atlantskega pakta so potem podpisali protokol o vključitvi Zahodne Nemčije v Atlantski pakt.

Bonn, 23. okt. (Reuter). Nesoglasja glede ureditve posarskega

Francosko-posarska gospodarska konvencija naj bi ostala v veljavi. Prav tako naj bi ostali posarski premogovniki francoska last. Francija pa bi posarski vladi še nadalje plačevala letno rento.

Zahodna Nemčija pa je hotela, da bi dali nemškimi strankam v Posarju proste roke in da bi posarski rudniki prešli v last Posarja.

Razen tega so bila nesoglasja tudi v zahodnonemški vladni koaliciji. Svobodna demokratska stranka je zahtevala, naj bi v francosko-nemško deklaracijo

vključili tudi stavek, da je Posarje nemško ozemlje. To zahtevo je podprl tudi predsednik socialdemokratske stranke Ollenhauer.

Zahodnonemški krogi naglašajo, da so štiri stranke vladne koalicije šele pod Adenauerjevim pritiskom privolile v nove koncesije, nanašajoče se na politično stran problemov — na delno evropeizacijo Posarja ter na splošne volitve in na plebiscit. Socialni demokrati pa niso hoteli privoliti v te koncesije.

Tako j. bilo potem mogoče popoldne doseči sporazum z Mendel-Franceom. Podobno bodo ta vprašanja urejena s sporazumoma, ki ga bodo sklenili „naknadno in o katerem se bo prebivalstvo Posarja izreklo z referendumom Režim, ki a bodo upostavili po referendumu, ne more biti več ogrožen, razen v primeru sklenitve mirovne pogodbe z Nemčijo, če bi bile s to pogodbo predvidene spremembe.

Posarje bi evropeizirali tako, da b. ga vključili v Zahodnoevropsko zvezo. Zunanje zadeve in obrambo tega področja bi vodil komisar, ki bi ga imenovala Zahodnoevropska zveza in ki ne bi mogel biti ne Francoz, ne Nемец, ne Posarec.

Nadalje je bil dosežen sporazum, da bo referendum v treh mesecih od dreva, ko bo začel veljati sklep posarske vlade, s katerim bo omogočeno delo nemškimi političnim strankam. Če bo referendum odobril sklenjeni sporazum o Posarju in njegovem režimu, bodo razpisali splošne volitve v novo posarsko skupščino. Po izglasovanju novega statuta v skupščini, ki potane s tem temeljni zakon cežele, bodo pregledali vsako stranko, ki bi skušala strmglati tako upostavljeni red.

Kar se tiče gospodarskih vprašanj, so jih z današnjim sporazumom rešili začasno.

»Vračam se v domovino s prepričanjem da se mednarodni odnosi izboljšujejo«

Izjava tovariša Koče Popovića ob odhodu iz New Yorka v domovino

New York, 23. okt. (Tanjug). Šef jugoslovanske delegacije na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je danes odpoval v domovino.

Pred odhodom je tov. Koča Popović izjavil: »Vračam se v domovino z okrepljenim prepričanjem, da se mednarodni odnosi še naprej izboljšujejo in da se izboljšuje tudi splošna atmosfera za reševanje mednarodnih problemov. Kot enega pomembnih uspehov na tej liniji smatram začetni sporazum o resoluciji za razorožitev. Mi to ocenjujemo kot tem bolj pomembno, ker vsebuje problem razorožitve v nekem smislu tudi

vse ostale probleme in je bil do- sledaj vsekakor eden izmed najob- čudljivejših problemov v Zdrže- nih narodih in sploh v medna- rodnih odnosih.

Poseben pomen pripisujemo številnim problemom ekonom- skega sodelovanja. Če bo na tem področju prišlo do rešitev, ki bodo zasnovane na polnem spošto- vanju enakopravnosti in neodvis- nosti zainteresiranih držav in narodov, bo to gotovo močan čin- itel v procesu nadaljnje pomir- itve in krepitve miru ter medna- rodnih odnosov in okrepitve miru.

V nadaljnjem razgovoru je ju- goslovanski državni sekretar za zunanje zadeve dejal: »Menim, da je potrebno še enkrat pod- črtati odgovornost državnikov v sedanjem trenutku, odgovornost vseh tistih, ki ne bi v polni meri izkoristili možnosti, ki se jim nudijo za izboljšanje mednarodnih odnosov in okrepitve miru.

Kar se tiče jugoslovanske de- legacije, je bilo vse njeno delo usmerjeno v tem pravcu.

Menim, da je tok dogodkov na zasedanju Generalne skupščine to v celoti upravičilo. Mi bomo še nadalje z vsemi svojimi moč- mi delali v istem pravcu in za- rudi istega smotra.

Ko so ga vprašali, kako gleda na pisanje ameriškega tiska o normalizaciji odnosov med Jugo- slavijo in Sovjetsko zvezo, je Koča Popović izjavil, da je iz številnih razgovorov z američa- ni dobil jasen občutek, da do- sledna politika Jugoslavije in njena konstruktivnost dobiva če- dalje več razumevanja. So sicer še posamezniki, ki te politike ne razumejo, ker navadno vse oce- njujejo po tem, ali se eden od obstoječih blokov krepi v prime- ri z drugim. Tako gledanje, je dejal Koča Popović, je nerealis- tično in ga bo demantiral sam razvoj dogodkov, oziroma diskre- dital taka stališča in pojmo- vanja.

Diplomatski incident v Moskvi

London, 23. okt. (Tanjug). An- gleški veleposlanik v Moskvi Hay- ther in šest drugih veleposlanikov zahodnih dežel je demonstrativno zapustilo burmansko veleposlan- štvo o priliki večerje, ki so jo pri- redili v čast zunanjemu ministru Molotovu. To so napravili v hipu, ko so jih hoteli posaditi k isti mi- zi, pri kateri sta že sedela velepo- slanika Kitajske in Vzhodne Nem- čije.

Dulles ob obletnici OZN

Washington, 23. okt. (AFP). »Prepričan sem, da je mir, po ka- terem vsi težimo eden izmed cil- ljev, ki jih lahko dosežemo,« je zapisal v svoji poslanici zunanji minister ZDA John Foster Dulles ob deveti obletnici Ustanovne li- stine OZN. Pristavil je, da lahko OZN veliko prispeva k ostvari- tvu miru na svetu ter opraviči zaupanje in podporo, ki jo bodo narodi tudi v prihodnje nudili OZN. »Ustanovna listina OZN poziva k delu za mir. Tako delo

SOVJETSKI PREDLOGI ZA ZDRUŽITEV NEMŠKIH DEŽEL

Moskva, 23. okt. (AFP). — Zunanji minister Molotov je izročil danes veleposlanikom Fran- cije, Velike Britanije in ZDA v Moskvi odgovor sovjetske vlade na noto treh zahodnih velesil z dne 10. septembra o nemškem

vprašanju. Besedila sovjetskega odgovora še niso objavili.

V noti, ki jo je sovjetski zuna- nji minister izročil danes velepo- slanikom ZDA, Velike Britanije in Francije o nemškem vpraša- nju, predlaga sovjetska vlada, naj bi v Nemčiji izvedli svobodne vo- litve in to deželo združili »na svobodni demokratični podlagi. V sovjetski noti je ponovljen tudi predlog, ki ga je Molotov nedav- no sprožil v govoru, ki ga je imel nedavno v Berlinu in po katerem naj bi se vse okupacijske čete umaknile iz Nemčije. Ponovljen je tudi prejšnji sovjetski predlog o sklicanju splošne evropske kon- ference, na kateri bi izdelali splošno pogodbo o evropski kole-ktivni varnosti.

Predlog o svobodnih volitvah v Nemčiji pomeni očitno odgovor na prejšnjo zahtevo zahodnih ve- lesil, da je treba izpolniti dva po- goja, preden bi sklicali konferen- co o kolektivni varnosti.

Drugi predlog se nanaša na državno pogodbo z Avstrijo. Ta je v današnji sovjetski noti samo omenjen. Sovjetska vlada je že avgusta v noti avstrijski vladi predlagala konferenco veleposla- nikov štirih velesil in predstavn-ikov avstrijske vlade, na kateri bi uredili še neurejena vprašanja iz osnutka državne pogodbe z Av- strijo in druga vprašanja v zvezi s sklenitvijo te pogodbe.

Ugibanja v Londonu

London, 23. okt. (AP). — Bri- tanski politični krogi sodijo, da je Sovjetska zveza stavila zahod-

Nekatera načelna vprašanja IZGRADNJE KOMUN

EDVARD KARDELJ

V prvi številki revije Stalne konference mest in mestnih občin FLRJ »Komuna«, ki je izšla včeraj, je objavljen med drugim tudi članek podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja o nekaterih načelnih vprašanjih izgradnje komun. V današnji številki »Ljudska pravica« bomo v celoti ponatiskali članek tov. Kardelja.

V zadnjih letih smo se znašli pred problemom izgradnje in razvoja naših občin in odnosov med njimi in okrajno oziroma pred problemom komun. Doslej se nismo lotili neposrednega urejanja tega vprašanja, ker pogoji za to še niso bili dozorili. Toda zdaj je naš družbeni razvoj dosegel že takšno stopnjo, da ne moremo in tudi ne smemo več odlašati ureditve tega vprašanja.

V praksi je ta problem prišel do izraza v dveh oblikah. Prvič, mesta so si močno prizadevala, da bi se ločila od svoje okolice

in da bi se nekako zaprla vase. Kot razlog za takšno izločitev so navajali formalna pojasnila, češ da mesto ne sme biti pod pritiskom vasi in da mora zato imeti posebne samostojne pravice na svojem ozemlju. Drži, da vas pritiska na mesto, na industrijo, oziroma na sklade v njej. Ta problem smo skušali urediti z ustanovitvijo mest s posebnimi pravicami. To je obrodilo nekaj sadov, toda v nadaljnjem razvoju so se pokazali tudi nekateri negativni pojavi. Čedalje več mest je zahtevalo takšen položaj. Nekatera so zahtevala celo popolno osamosvojitve in ločitev od okraja.

Težnja po ločitvi mesta od njegove neposredne okolice je reakcijska in politično škodljiva, zlasti v naših razmerah, ker zmanjšuje in onemogoča vpliv mesta na vas. Nasprotno, dejansko je treba zagotoviti čedalje živahnjšo gospodarsko, politično in kulturno izmenjavo med mestom in vasjo. Naposled so tudi posamezne gospodarske zahteve mesta često v bistvu neupravičene, ker mnogi delavci, ki delajo v tovarnah, stanujejo zunaj mesta, pa tudi ti morajo odločiti o uporabi presežka dela.

malnemu in naravnemu formiranju gospodarske celote. Dovoliti je treba, da se bo ta problem urejal po naravnih poti, od spodaj. Če bomo imeli močno središče, potem se bodo tudi ljudem veliko hitreje odprle perspektive. Čeprav to morda ne bo rodilo neposrednih gospodarskih uspehov, bo vendar mobiliziralo ljudi od spodaj in povečalo pobudo. Tudi doslej smo videli, da je sleherni ukrep v zvezi z razvijanjem pobude od spodaj obrodil ne samo politične, temveč tudi gmojne sadove.

Ko se je začela razprava v zvezi z ureditvijo tega problema, smo videli, da je treba predvsem načelno obravnati vprašanje, kaj je naša komun, kakšen naj bi bil njen teritorialni obseg, kakšne njene gospodarske, upravne in druge funkcije. Tu vprašanje je treba načelno pojasniti in potem bodo tudi vsa ostala vprašanja bolj preprosta in lažje jih bomo uredili.

Ko smo pred nekaj leti začeli obravnavati vprašanje komun v našem sistemu, je bila orientacija na okraj takšna, kakršna je zdaj. Toda že skrajša

smo poudarili, da sedanji administrativni okraj ni bodoča komun, temveč da mora biti ta okraj samo prvi korak na poti k ustanovitvi komun in da mora biti kader z okraja nosilec naše politike v tej smeri. Bodoča komun bo nastala v okviru sedanjega okraja ali sedanjih občine, najbrž pa nekje med enim in drugimi, v skupnostih, ki tvorijo gospodarsko celoto. Zmeraj smo si bili na jasnem in zmeraj smo poudarjali, da je bistvo našega pojmovanja v tem, da mora biti komunista tista družbena celica, ki bo najtesneje povezana z množicami, v kateri bodo ljudje neposredno prišli do veljave. To pomeni, da mora biti konec koncev osnova komun občina, toda občina, spreminjena v teritorialnem in gospodarskem oziru, kakor tudi po svoji socialni sestavi.

Zakaj se nismo takoj usmerili na občine? Predvsem zato, ker so sedanje občine upravne tvorbe kot so tudi sedanji okraj. Kot takšne občine ne morejo biti podlaga novega sistema. Razen tega so naše občine večinoma zaprtje, majhne kmečke občine, ki dejansko nimajo nobenih perspektiv, da bi z lastnimi močmi — brez izdatne družbene pomoči — zrasle v močne gospodarske organizme.

(Se nadaljuje)

Teze o organizaciji sindikatov

(Nadaljevanje s 1. strani)

zacije posameznih sindikatov iz tistih podjetij in ustanov, ki po svojem značaju dela pripadajo tej ali oni gospodarski panogi. Tako bi tem podjetjem in ustanovam oziroma sindikalnim organizacijam omogočili, da bi uspešneje proučevale svoja posebna vprašanja v okviru svojega sindikata (n. pr. v sindikatu kovinarjev bi ustanovili sekcijo za delavce in uslužbence elektrogospodarstva, dalje sekcijo za sindikalne organizacije strojegradnje in podobno). Upostavitev teh sekcij po predlogu komisije ni nujno potrebna za vse panoge oziroma službe. Teze govore tudi o načinu dela in vodenju sekcij.

Da bi lahko sindikati v celoti izpolnjevali svoje naloge, bi se težišče dela čedalje bolj prenašalo na osnovne organizacije in krajevna sindikalna vodstva. Zato je v tezah poudarjena potreba po nadaljnji orientaciji v usposabljanju osnovnih sindikalnih organizacij in krajevnih vodstev za samostojno izpolnjevanje nalog. Dejavnost višjih vodstev sindikatov naj bi bila v prihodnje pretežno na splošnem vodenju in določanju osnovnih smernic za delo sindikalnih organizacij in nižjih vodstev.

V tezah je tudi poudarjeno, da je treba proučiti možnosti združitve nekaterih sindikatov. Združili bi se lahko tisti sindikati, ki imajo sorodna vprašanja

(sindikati kovinarjev in metalurgov, trgovinskih in gostinskih delavcev). V delu tez, ki govori o organizaciji sindikatov in Zveze sindikatov, je poudarjeno, da so v podružnicah in vseh organih sindikatov po sklepih komisije predvidene nekatere bistvene spremembe. Njihova glavna vloga pa tudi v prihodnje ostane taka, kakršna je bila dosedanja. Teze predlagajo samo nekatere spremembe v načinu volitev posameznih organov in njihovi metodi dela.

Težišče dela tudi v prihodnje ostane na podružnicah, ki se kakor doslej ustanavljajo po industrijskem načelu, to se pravi za vse delavce in uslužbence enega podjetja, izzemši večja podjetja, kjer bi lahko podružnice ustanavljali tudi v obratih.

Komisija predlaga, naj bi v industrijsko nezadostno razvitih krajih, kjer je 10 do 15 organizacij z majhnim številom članov, ustanovili enotne organizacije, ki bi bile vključene v sindikat. Tu bi bile izvede nekatere službe, kakor prosvetni delavci in uslužbenci PTT, ki bi ostali v svojih sindikatih. Za zboljšanje dela vseh organov Zveze sindikatov predlaga komisija kot koristen ukrep upostavitve stalnih in začasnih komisij za posamezna vprašanja.

Glede na predlagano upostavitve sekcij in enotnih sindikalnih organizacij v manjših krajih se predlaga ukinitve sindikata obrtnih delavcev, ki bi se v večjih krajih pridružili sindikatom ustrezne stroke.

Razen predlaganih tez o organizacijskih spremembah nadaljuje komisija delo tudi v zvezi z drugimi vprašanji, kakor so vprašanja raznih strokovnih združenj, članarina, statistika in evidenca, o čemer bo sestavila posebne teze.

Odbor za gospodarske organizacije Zhora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine se je sestel

Odbor za gospodarske organizacije Zhora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine je včeraj dopoldne obravnaval pravila naslednjih združenj: združenja za biološko raziskovanje in konsolidacijska dela FLRJ, podjetja steklarske industrije FLRJ, pomorskega ribarstva Jugoslavije in pomorskega brodarstva.

OTVORITEV RAZSTAVE O PRAVICAH ČLOVEKA

Zdaj lahko z vedrejšim pogledom zremo v bodočnost

Ljubljana, 23. okt. — Vsako leto 24. oktobra praznujemo po svetu vsi svobodoljubni narodi dan Združenih narodov, ki jih povezuje v skupnih ciljih in naporih za mir, varnost človeških pravic, pravičnosti in svobode. Društvo za ZN v Ljubljani je letos v počastitev tega dne pripravilo razstavo o človekovih pravicah v dvorani MLO v Kresljah, ki bo odprta do sobote vsak dan od 9. zjutraj do 7. ure zvečer. Razstavo je ob navzočnosti mnogih uglednih političnih, kulturnih in javnih delavcev otvoril predsednik društva za ZN LRS dr. Jože Potrč, ki je v svojem uvodnem govoru med drugim poudaril tudi to, da je namen praznika Združenih narodov seznanjati vse narode sveta s cilji in pridobitvami organizacije in mobilizirati podporo množic v njenih naporih. Letos smemo govoriti z mnogo večjim optimizmom ko doslej o svetovnem miru, ker se pogoji za delo ZN vidno popravljajo. Vojna napetost popušča. Končana je vojna v Koreji in v Vietnamu, nekaj žarišč je pogasnjenih, ali pa so vloženi resni napor, ki ne morejo ostati brez sadu.

Nato je dr. Jože Gorčar razkazal prisotnim razstavljeni prostor in jim tolmačil podrobnosti te razstave, ki je posvečena splošni deklaraciji o pravicah človeka, katero so države, članice ZN sprejele 10. decembra 1948 na svojem zasedanju v Parizu. Razstava je razdeljena na pet delov. V prvem vidimo nastanek same deklaracije o pravicah človeka in zgodovinske predhodnike te velike ideje. Drugi del nam s fotografijami prikazuje nekaj najbolj pomembnih pravic in dolžnosti, ki so z deklaracijo neposredno povezane. Tretji del

ponazoruje, kako so danes zaradi visokega razvoja tehnike že padle prirodne pregrade, ki so še pred desetletji delile človeštvo in kako se je treba boriti, da bomo premagali še umetne pregrade, ki po svetu pospešujejo vojno nevarnost. Četrti del pa prikazuje, da je dolžnost vseh tistih, ki se zavedajo pomena splošne deklaracije o pravicah človeka, boriti se za izobrazbo množic, boriti se v borbi proti nepismenosti, ampak v tem, da ljudje dejanski postanejo sposobni koristiti bogate zaklade človekovega duha in prirode. Zaključni, peti del

razstave pa prikazuje nekaj pomembnih dejavnosti, ki so že vključene v dejavnost OZN. To je Rdeči križ, poštna služba, meteorološka služba itd., napor UNESCO pri izobraževanju, naraščanje prebivalstva po svetu in drugo.

Razstava sama je namenjena širokim krogom prebivalstva, predvsem pa mladini. V ponedeljek, 25. tega meseca, bo ob 3 uri popoldne imel dr. Jože Gorčar še eno predavanje o vsebini razstave za vse zastopnike šol, ki bodo potem lahko o njej govorili svojim učencem.

TUDI NA GORIŠKEM AKCIJA ZA ZNIŽANJE CEN

Nova Gorica, 23. oktobra

V petek dopoldne se je v Novi Gorici sestel plenum Okrajnega sindikalnega sveta, ki je razpravljalo o raznih gospodarskih vprašanjih, skrbi za delavce, ki se vozijo v službo iz oddaljenih krajev, problemih vajencev ter zlasti o vzrokih naglega porasta cen nekaterih prehranskih in drugih proizvodov. Sindikalni odbornik se precejšen del razprave posvetil tudi predlogom za izdelavo novega plačilnega sistema v prihodnjem letu, ki naj bi bolj stimuliral neposredne proizvajalce za povečanje proizvodnje in kakovosti blaga.

Po daljši razpravi, med katero so navzoči analizirali vzroke naraščanja cen in obsodili nelojalno konkurenco posameznih odkupnih podjetij, ki kar tekmujejo med seboj, katero si bo na račun potrošnikov ustvarilo višji dobiček in ga spravilo v svoj žep, je plenum poslal poziv vsem gospodarskim organizacijam, podjetjem in trgovskim obratom v goriškem okraju, naj znižajo

Kako je le mogoče upravičiti, da stane n. pr. v Novi Gorici kg krompirja od 18 do 20 din, v Kranju pa 11 din, kg jabolk najslabše kvalitete 40 din, v Mariboru pa komaj 20 din itd? Nelojalna konkurenca se kaže tudi pri vinu, ki so ga nekatera podjetja odkupna podjetja za čela plačevati po 70 din in več za liter, navzlic lani sklenjenemu sporazumu med podjetji, ki določajo odkupno ceno največ do 55 din za liter. Sindikalni odborniki so se zlasti pritoževali nad Godzno in upravo v Novi Gorici, ki je spriču svojega monopolističnega položaja na trgu v zadnjem mesecu zvišala ceno drogovrstnih drv na panju na 1000 din pri kubnem metru.

Na koncu so pozvali organe inšpekcije tržišča, naj izboljšajo kontrolno službo in inšpekcijo po potrebi okrepijo z novimi močmi, da bi lahko onemogočili vsak poskus nadaljnega dvigovanja cen.

M. D.

Nelojalna konkurenca in preplačevanje blaga sta tudi na Goriškem najbolj tipična za trgovino s poljedelskimi proizvodi.

ODLOK O OBVEZNI POGONSKI PRIPRAVLJENOSTI ELEKTRARN

Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je izdal dne 23. oktobra 1954

o obvezni pogonski pripravljenosti elektrarn

1. Vse gospodarske organizacije, ki imajo v svojem sestavu hidroelektrarne ali termoelektrarne, ne glede na to, ali so vezane na splošno električno omrežje ali ne, so dolžne takoj ukrepati vsa potrebna, da se te elektrarne usposobijo najpozneje do 15. novembra 1954 za polno obratovanje.

2. Da bi mogle termoelektrarne polno obratovati v času, ko bo obratovanje hidroelektrarn zmanjšano zaradi nizkega stanja voda in da bo možno iskoriščanje vseh industrijskih central v času pomanjkanja električne energije v korist celotnega električnega omrežja, si morajo vse termoelektrarne pravočasno pripraviti zadostne količine goriva.

Državni sekretar za gospodarstvo LRS določil, do kdaj in kolikšno rezervno zalogo goriva si morajo pripraviti termoelektrarne.

3. Industrijske električne centrale so po nalogu državnega sekretarja za

gospodarstvo LRS dolžne oddajati električno energijo v javno električno omrežje.

Državni sekretar za gospodarstvo je pooblaščen, da v primeru potrebe določil, katere industrijske elektrarne, od katerih časa in kolikšne količine električne energije so dolžne oddajati v javno električno omrežje.

4. Izjemo od določb 1. točke tega odloka dovoljuje v utemeljenih primerih republika elektroenergetika inšpekcija.

5. Okrajni ljudski odbori so dolžni nadzorovati izvajanje tega odloka. Tehnično nadzorstvo nad izvrševanjem tega odloka opravljata republika inšpekcija energetskega in republika inšpekcija parnih kotlov.

6. Gospodarske organizacije, ki ne izpolnijo obveznosti po 1. 2. ali 3. točki tega odloka, se kaznuje z denarno kaznijo do 2.000.000 dinarjev. Odstavki tega odloka, ki niso v skladu s tem, se kaznuje po prejšnji odloki.

7. Za odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

VOJNI PREGLED

Radiooločka vojna

Atomska eksplozija

Celotni učinek atomske eksplozije (sila udarca, količina toplotnega izžarjevanja in stopnja radioaktivne zastrupljenosti) je odvisna od velikosti bombe in mesta, kjer se razpoči. Če pa pod atomsko eksplozijo razumemo ne le eksplozijo, ki nastane s »cepitvijo atomov« (kakor pri atomski bombi), marveč tudi eksplozijo, ki nastane s »spajanjem« atomov (kar se zgodi pri vodikovih bombi), tedaj bo tudi vrsta procesa, v katerem pride do eksplozije, za določitev stopnje rušilnosti odločilnega pomena. Če hočemo dobiti temeljno sliko o razliki v količini energije, nastale s posameznimi procesi, zadostuje omeniti, da merimo silo atomske bombe z desetimi in stotinami tisočev, vodikove bombe pa z milijoni in desetimi milijoni ton razstreliva.

Ceprav je sila eksplozije v tesni zvezi z velikostjo bombe, vendar ni treba posebej obravnavati vsakega posameznega tipa, (ki jih je precej) ker lahko, če poznamo učinek bombe začetnega tipa ali nominalne bombe, kakor jo navadno imenujemo, dobimo na podlagi zakona o razmerju približno natančno predstavlo o mehaniki učinka ostalih tipov. Kar se tiče »mesta eksplozije« pa je stvar drugačna, ker je značaj učinka neposredno odvisen od tega, kje je eks-

plozija nastala: v zraku, na površini zemlje ali v zemlji (oziroma vodi) in na kakšni višini (ostroma v globini), zaradi česar je treba to vprašanje posebej obdelati.

Tipi (velikosti) atomske bombe izražamo s kilotoni (KT), kar pomeni potrebno količino razstreliva v tisočih ton, da nastane približna energija. Nominalna bomba je označena z 25 KT zato, ker energija, ki jo razvije, približno ustreza energiji, ki bi nastala ob eksploziji 25.000 ton razstreliva (zda) poznamo že nove tipe, enake eksploziji 40, 60, 120 in 500.000 ton razstreliva).

Takšno izražanje, merjenje, nam pomaga dobiti splošne predstave o sili bombe, čeprav primerjava ni in ne more biti ustrezna. V normalni bombi na pr. je podvržena razbijanju atomov v milijontem delu sekunde količina manjša od kilograma urana ali plutonija, kar pomeni, da se energija sprosti v neprimerno krajšem časovnem presledku in v neprimerno bolj omejenem prostoru (vse to pa velja na silo eksplozije), kakor pri sprostitvi energije pri eksploziji 20 tisoč ton razstreliva. Razen tega istovetnosti učinka ne bi dosegli niti tedaj, če bi se nam »posrečilo«, da bi 20.000 ton razstreliva stisnili v en kilogram, kajti pri atomski eksploziji

nastanejo pojavi, ki jih eksplozija klasične bombe ne povzroči.

Ob eksploziji klasične bombe se energija sprosti s kemijsko reakcijo, z razpadanjem eksplozivne materije (na podlagi sprememb, ki nastanejo v razporeditvi atomov posameznih elementov), vtem ko nastane pri atomski eksploziji sproščena energija od sprememb znotraj atomskega jedra kot posledica »izgube« mase. Če uranov izotop 235 bombardiramo z nevtronom (atomske delec brez električnega naboja), so jedro atoma razcepi v dva razmeroma enaka dela (fragmanta), toda skupna masa fragmentov in masa ostalih atomskih substanc, ki lahko vzporedno nastanejo, je manjša od mase jedra, podvržena cepitvi in mase uporabljenega nevtrona. Ta zguba mase nastane kot ekvivalent proizvedene energije. Razmerje med izgubljenim maso in količino proizvedene energije lahko pričakujemo z naslednjim primerom: Če vseh 450 gramov urana podvržemo procesu cepitve, bo energija, sproščena z izginitvijo te količine snovi enaka energiji 9000 ton razstreliva.

Sprostitve velikanske količine atomske energije je omogočena s tem, da se z razbitjem jedra atoma urana (ali plutonija) na dva jedra lažjih elementov hkrati sprostita dva ali več nev-

tronov, ki so sposobni, da povzročijo cepitev drugih jeder in s tem sproste nove nevtrone, nadaljujoče proces sprostitve. Tako pravzaprav z začetnim bombardiranjem jedra z enim nevtronom sprožimo proces veržne cepitve atomov. Vsak nevtron pa ne povzroči cepitve jedra (en del se veže z jedri, ki niso podvrženi cepitvi, drugi pa zbeži), zaradi česar je treba storiti potrebne ukrepe, da zagotovimo potrebno število nevtronov za sprožitev veržne reakcije. To dosežemo v glavnem s povečanjem količine cepitvi podvržene materije, tako da pridemo do točke (kritična velikost bombe), na kateri veržna reakcija vzdržuje sama sebe.

Celotna energija nominalne bombe (ki je, izražena z drugim merilom, enaka energiji motorja s 100 ks v nepretrganem obratovanju v 30 letih), je porazdeljena takole: kakih 85% se pojavi v obliki kinetične energije (57% zračni udarec, 30% toplotno izžarjevanje), kakih 15 stopinj pa v obliki jedrskega izžarjevanja, žarkov gama, delcev alfa in beta (od česar je kakih 8% stopinj v obliki trenutnega jedrskega izžarjevanja, 19% stopinj pa v obliki zaostalega izžarjevanja), kar je tudi specifično in v čemer se bistveno razlikuje od običajne bombe. Tako se atomska bomba razlikuje od običajne ne le po stopnji sile udarca in toplotne energije (ob eksploziji atomske bombe se razvije temperatura nad milijon stopinj nasproti 2000 stopinj, ki jih dosežemo z eksplozijo običajne bombe), marveč tudi še posebno po tem, da povzroči nove vrste energije — jedrske izžarjevanje. Prav s to specifično lastnostjo ustvarja atomska bomba tehnično možnost za vojskovanje z radioaktivnimi sredstvi, za radiološko vojno.

A. L.

PROBLEM RAZOROŽITVE v Organizaciji združenih narodov

Po devetih letih razprav v OZN o najvažnejših vprašanjih poveljnih mednarodnih odnosov, o razorožitvi je letošnje zasedanje Generalne skupščine naposled obravnavalo pozitivne sadove.

Pojemanje hladne vojne in zmanjšanje napetosti je ustvarilo nekatere pogoje za obravnavanje mnogih spornih vprašanj. Razorožitve je bila vselej kakor med najvažnejšimi problemi.

Zdaj, ko je SZ sprejela francosko-britanski načrt o razorožitvi kot podlago za pogajanja, je postalo v obravnavanju tega vprašanja skupno naslednje:

1. Zmanjšanje konvencionalnega orožja je povezano s sočasno prepovedjo in uničenjem jedrskega orožja, kar je treba uveljaviti postopoma.
2. Oborožene sile in oborožitve je treba zmanjšati na dogovorjeno raven.
3. Upostaviti je treba učinkovito mednarodno nadzorstvo nad izpolnjevanjem obveznosti, ki izvirajo iz sporazuma.
4. Načelno ne odklanjajo uporabe atomske bombe za obrambo pred agresijo.

Toda medtem ko je francosko-britanski predlog zahteval poprejšnjo upostavitve učinkovitega nadzorstva, pa predlaga SZ upostavitve nadzorstva sočasno z zmanjšanjem konvencionalnega in prepovedjo atomskega orožja.

Ce bi sprejeli zahodno stališče, bi to pomenilo, da bi morali kontrolni organi najprej ustvariti v vseh državah svojo učinkovito organizacijo, dobiti vse informacije, in sicer tako o vojaški kakor tudi o gospodarski zmogljivosti držav.

Bistvo tega predloga pa vendarle tvori globoko medsebojno nezaupanje med partnerji in zato je vprašanje, ali bi se lahko na tej podlagi trajno sporazumeli.

Sovjeti predvidevajo, da bi imel kontrolni organ pravico nadzorovati uveljavljanje konvencije, razen tega pa še pravico do stalne inšpekcije. Za organ ne bi imel pravice izvajati sankcij, temveč bi moral o prekrških sporazuma obveščati Varnostni svet, ki bi izvajal sankcije v primeru, če bi bil mir ogrožen. Potemtakem bi bil končni sklep odvisen od soglasnosti velesil. Ali ne bi to blokiralo sleherni učinkovito sankcij?

Razen tega je vprašanje, kako zagotoviti, da ne bi prejšnjih pooblastil kontrolnega organa zlorabili tako, da bi večina vsilila manjšini svoje enostranske sodbe ali pojmovanja. Tega se najbrž SZ boji in zato se oklepa Varnostnega sveta, kjer je zavarovana z vetom.

Ali bo možno izdiferencirati sankcije na tako imenovane »sankcije in zaščitne ukrepe«, kot sodijo Francozi, in potemtakem določiti tudi pooblastila tega kontrolnega organa glede na pooblastila Varnostnega sveta, je še odprto vprašanje, ker je odvisno od tega, koliko lahko SZ privoli v to, da bi omejili uporabo pravice do veta. Vsekakor je to najvažnejše vprašanje, kateremu bodo na kasnejših razpravah prav gotovo posvetili največ pozornosti.

Drugo sporno vprašanje je v tem, kako določiti raven, na katero je treba zmanjšati oborožene sile in oborožitve.

Doslej sta bila sprožena dva alternativna predloga: sovjetski, ki predvideva, naj bi celotno oborožitve in oborožene sile zmanjšali za eno tretjino, in francosko-britanski, ki določa maksimum oboroženih sil za ZDA, ZSSR in Kitajsko na 1.500.000, in za Francijo in Anglijo na 750.000 vojakov.

Sovjeti sodijo, da je zahodni predlog iz treh zvit, ker ne upošteva raznih čimteljev, kot so dolžina meje, zemljepisni položaj, število prebivalcev in podobno. Vendar SZ ne poudarja svojega prejšnjega predloga o zmanjšanju oboroženih sil za eno tretjino, ker se ta predlog že preizvel in je dejansko pomenil etapo, v kateri si je SZ prizadevala obdržati svojo premoč v konvencionalni oborožitvi.

Možno je, da bodo o tem vpraša-

nju laže dosegli kompromis, ker je številni obseg oboroženih sil in oborožitve spričo sedanje stopnje organiziranosti držav, transportnih zvez in gospodarske zmogljivosti samo relativnega pomena.

Tretje vprašanje je vprašanje Kitajske. Pri načrtih o zmanjšanju oborožitve upoštevajo tudi obveznosti Kitajske. To je pozitivno, ker bo, da bi dosegli sporazum, Kitajska vendarle morala sestati za isto mizo z ostalimi velesilami, saj je tako močna država, da ji ne bi mogli vsiliti obveznosti.

Dosedanje razprave v Generalni skupščini in pod njihovim nadzorstvom.

Po navdušenju, ki je nastalo po sovjetski-privolitev v francosko-britanski predlog, je prišlo deloma do razočaranja med razpravo, pa tudi do začasnega poslabšanja vzdušja, ker ni bil izpolnjen up, da bodo hitro dosegli sporazum. Toda noben sporazum na hitro roko ni možen. Razlike v stališčih so še tako globoke, da zahtevajo še znatno izboljšanje splošnega vzdušja zaupanja, v katerem bi lahko razlike premostili.

Vsekakor pomenijo dosedanja uspešni korak naprej v utrditvi miru na svetu. Za ZN pomenijo prvi veliki korak k obnovi ugleda in k nadaljnji krepitvi njihove vloge v mednarodnih odnosih.

Koča Popović na govorniški tribuni v Generalni skupščini OZN

svetu. Za ZN pomenijo prvi veliki korak k obnovi ugleda in k nadaljnji krepitvi njihove vloge v mednarodnih odnosih.

A. B.

skupščini in zunaj nje so pokazale, da je razorožitve moč doseči samo s sporazumom velesil, in da je nemogoče kakršnokoli vsiljevanje ali preglasovanje. Spričo tega so tudi razumljive pobude, da bi ponovno ustanovili pododbor petih velesil, ZDA, SZ, Francije, Velike Britanije in Kanade, ki bi nadaljeval delo na podlagi tako britansko-francoskih kakor tudi sovjetskih predlogov.

Vloga učilnic držav na zasedanju je bila glede vprašanja razorožitve zelo pomembna. Lahko rečemo, da so bile malone vse enodušne v zahtevi, da je treba najti kompromis. Pojavili pa se je znaten odpor zoper tajna pogajanja med velesilami. Male države so zahtevale kompromis, toda

Načelnik generalštaba francoskega vojnega letalstva je prispel v Beograd

Beograd, 23. okt. (Tanjug). Danes popoldne je prispel iz Pariza načelnik generalštaba francoskega letalstva armijski general Fay. General Fay najčeljuje delegaciji francoskega letalstva, ki bo ostala nekaj dni v naši državi kot gost jugoslovanskega vojnega letalstva. Ob prihodu na letališče je general Fay med drugim izjavil prepričanje, da bo kontakt predstavnikov letalstva obeh držav zelo koristen. Dalje je izjavil, da bo obiskal nekatere enote našega letalstva in podjetja vojne industrije.

USPEH OZN V VPRAŠANJU RAZOROŽITVE

PRVA SKUPNA RESOLUCIJA VELESIL

O razorožitvi bo razpravljala posebni pododbor razorožitvene komisije, ki bo vskladal predloge ZDA, Francije, Anglije in Sovjetske zveze

New York, 23. okt. (AFP). V nadaljevanju debate o razorožitvi v političnem komiteju Generalne skupščine OZN je snoči avstralski delegat Spender napovedal, da bo predložil resolucijo, po kateri naj bi tajništvo OZN pripravilo objektivno analizo stališča velesil glede razorožitve.

Brazilski delegat Leme je pokazal optimizem glede zblizevanja gledišč o razorožitvi. Podobnega mnenja je bila tudi češkoslovaška delegatka Sekaninova, ki je dejala, da so se zblizala gledišča glede nadzorstva nad oborožitvijo.

Kanadski delegat Johnson je izjavil, da so se velesile sporazumele, da bodo ponovno nadaljevale razprave o razorožitvi v pododboru komisije za razorožitve. Pripomnil je, da so se delegati petih držav sporazumeli o besedilu resolucije, ki bo podlaga za delo razorožitvenega pododpora. Ta pododbor bo obravnaval načrt o razorožitvi, ki so ga predložile ZDA, dalje sovjetski predlog, kakor tudi predloge vseh ostalih držav. Delegate pa je opomnil, naj tega uspeha ne presojajo s pretiranim optimizmom, ker je ostalo mnogo vprašanj še neurejenih.

Delegat ZDA Wadsworth in britanski delegat Dixon sta izrazila zadovoljstvo spričo doseženega soglasja. Treba si bo pa še močno prizadevati, da bi razorožitve dejansko dosegli.

Francoski delegat Moch je označil doseženo soglasje za važen dogodek v boju za razorožitve.

Nehrujevo potovanje

Nepot v Peking se je indijski predsednik Nehru sestajal s predsednikom nepalske vlade in v Rangunu s burmanskim voditeljem Ustavom. Je tudi v Laosu, da bi razgovarjal s predgovornik Ho Si Minhom v teh razgovorih se zrealizirala podlaga za zmanjšanje napetosti in za vzpostavitev delovnih organizacij. Laos (kakor Kambodža in Bao Dajev Min) na drugi strani in Ho Si ne najuglasiča glede pripravljenosti druge strani, da bi polnoma urešila ženevski sporazum o Indokini. Problemov seveda ne izpustijo močnejša in južnovzhodni Aziji, oziroma manjši dvomov o kitajskih namerah v Burmi, Nepalu in Indokini. Indija, so zainteresirane na tem, da Kitajska drugače obravnava kolonialni problem, v katerem se vedno vidijo glavni vzroki napetosti na Dal-

POMEMBNA ZMAGA vladnega centra v rimski zbornici

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BOP«)

Rim, 23. oktobra

V italijanski skupščini je medsebojno spominjanje na fašistično minuloost med posameznimi poslanci prejele tako v navado, da je bilo na prvi pogled težko dognati, da se za vzdevki »fašisti« in »vohuni OVRE«, ki jih je demokrščanski desničar Togni naslovil na kominformovce, skriva veliko obsejnejši in dobro zasnovan politični manever.

Tognijeva provokacija in incidenti v parlamentu — ki so sicer tu precej običajni — dobijo svoj pravi pomen šele, če upoštevamo določa novo vzdušje, ki je nastalo v parlamentu ob zaključku zunan-

njerolitične debate. Izločitev tržaškega vprašanja in EOS z operacijskega področja italijanske zunanje politike je omogočila zunanjemu ministru Martinu, da je v svojem govoru začrtal veliko širše vidike: prvič je bilo govora o sožitju, o »paciji« za razorožitve in o italijanski podpori pogajanjem med Vzhodom in Zahodom.

Nenni je zahteval, naj se vlada zaveže, da bo sočasno z upostavitvijo Zahodnoevropske zveze in oborožitve Nemčije podala akcije za splošno razorožitve. Kot običajno, je Nenni sprožil svoj »kompromisni predlog« in se premišljeno približal vladnemu stališču, da bi kasneje, ko bi mu predlog zavrnili, lahko bolje »zkoristil« vladno »nepopustljivost« in »atlantski imobilizem« v propagandne namene. Po vrsti uspehov v takšnih operacijah je Nenni prvikat napačno odmeril »ustanovo« med svojim in vladni stališčem: zunanji minister je na presenečenje socialističnega voditelja brez nadaljnega sprejema redloga celo obdelal v svojem govoru kot enega izmed temeljev vladne politike. Nennijevi zavezniki — kominformovci — so bili prisiljeni po Pajetti izreči vladni priznanje za »spremenjeni ton« v zunanji politiki.

Uspeh vlade je na drugi strani povzročil poraz desnice. Predvsem so bili kompromitirani načrti Pel-

love in Tognijeve demokrščanske skupine. Med vso debato v skupščini sta Togni in Pella jasno zagovarjala svoje načrte glede ustanovitve desničarske zveze; bodisi, kadar sta odobravalta govore monarhističnih in neofašističnih poslancev, bodisi, ko sta pred glasovanjem poudarila svoja gledišča, ki so bila nasprotna vladnim. Ko je spoznala, da bo vlada zmagala, se je desnica odločila za provokatorsko »operacijo Togni«. Desničarski poslanec je naslovil nekaj žaljivih, lako »fašisti« in »vohuni OVRE«, na račun kominformovskih poslancev, računajoč na že običajni odziv. Ko se je provokacija posrečila, je vztrajal na svojih obdolžitvah in imenoma pozival kominformovske poslance na odgovor trdeč, da služijo fašizmu in OVRI. Ko so ga začeli obkladati z enakimi vzdevki, je izjavil, da »biti fašist zanj ne pomeni žalitev«.

V pretepu in incidentih, ki so zatem nastali, sta obe stranki pokazali svoje karte in svoje slabosti. Kominformovci so pokazali, da se ne znajo prilagoditi »novemu« vzdušju popuščanja napetosti, ki — sicer zagovarjajo, demokrščanska desnica pa je jasno izpričala namene svoje provokacije, saj je zahtevala od celotne parlamentarne skupine radikalne stranke, da se solidarizira s Tognijevimi obdolžitvami zoper kominformovce in da prevzame odgovornost za spopade, ki so zaostriji položaj in vzburkali ugodno vzdušje, ki je nastalo spričo Martinovega govora.

Zdaj, ko zaključuje parlamentarna zasedanja, se kažejo posledice skupščinskih incidentov. Kominformovci so bili prisiljeni javno zaostriji svoje stališče nasproti vladi in vladnemu bloku, čeprav jih je interno Togliatti, ki ga ni bilo v sklopu, ostro kritiziral, ker so provokaciji nasledili in pokvarili vzdušje, ki ustreza njegovi politični smeri. Desnica pa je proglasila, da se leve stranke nevarne za demokratski sistem, in zahtevala razpust kominformovske partije. Vladna koalicija se je znašla med klavirom in nakovalom ekstremističnih teženi.

Scelba je s tajniki strank določil politično smer v zapletenem položaju, in ta jasno odklanja odgovornost vlade za ravnanje desnice in leve. Sklenili so, da bo vlada varovala parlamentarnost in ugled državnih ustanov v mejah sedanjih zakonov. Spričo pritiska leve in desnice bo vlada težko vztrajal v tej smisli, ker lahko računata na nekaj pozitivnih elementov: na okoliščino, da je štiristrankarska koalicija trenutno edina možna vladna rešitev; na okoliščino, da se bodo kominformovci morali umakniti in svojo prejšnjo smer popuščanja napetosti, na kompromitiranje, ki ga je desnica doživela v demokrščanski javnosti spričo Tognijeve provokacije, o kateri so bili celo nekateri predstavniki desničarskih strank prisiljeni izjaviti, da je bila preuranjena in netaktilna.

F. Barbieri

Prvi odmevi na sovjetsko noto v Londonu

London, 23. okt. (Tanjug). Foreign Office je prejel novo sovjetsko noto o pozivu na četvortno konferenco o Nemčiji. O tem ni še nikakršnih uradnih komentarjev, ker note še niso proučili.

V Londonu poudarjajo, da so zahodne sile v svoji zadnji noti že izrazile pripravljenost na četvortne razgovore pod pogojem, da SZ privoli v izvedbo svobodnih volitev v vsej Nemčiji pod mednarodno kontrolo in da izrazi pripravljenost skleniti državno pogodbo z Avstrijo. Vlada ni iznesla »pozitivnih predlogov«, čeprav v glavnem še vedno stoji na izvedle stališču o metodi izvedbe splošnih nemških volitev. Gledišče SZ, naj bi se najprej osnovala skupna vlada z enakim številom predstavnikov Vzhodne in Zahodne Nemčije, nato pa izvedle volitve, je za zahodne sile — tako pravijo v Londonu — nesprejemljivo.

Kratek sestanek zunanjih ministrov ZDA, Anglije in Francije

Pariz, 23. okt. (R). Ministri za zunanje zadeve ZDA, Velike Britanije in Francije so danes sklenili, da se bodo po pričetku pariških sporazumov zbrali v krajši sestanki. Potankosti o namenu tega sestanka še niso znane.

KOČA POPOVIĆ V GOSTEH PRI AMERIŠKIH NOVINARJIH

Stiki z ZSSR in Italijo

Jugoslavija ne izigrava sporov med velikimi silami, ampak teži k normalizaciji odnosov z vsemi deželami — Odnosi s posameznimi deželami se ne urejajo zgolj z vojaškimi pakti

New York, 23. okt. (Tanjug). Vodja jugoslovanske delegacije na zasedanju Generalne skupščine OZN državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović je bil povabljen na kosilo v klubu ameriških novinarjev v New Yorku. Potem je odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih stavili zbrani ameriški novinarji.

Največ vprašanih je je nanašalo na odnose med Jugoslavijo in ZSSR.

»Odnosi med Jugoslavijo in ZSSR so se znatno izboljšali«, je dejal državni tajnik za zunanje zadeve. Politika jugoslovanske vlade je bila vselej za normalne odnose z vsemi deželami. Zatorej smo zainteresirani na nadaljnji normalizaciji odnosov med obema deželama.

Drugo vprašanje se je nanašalo na uvodnik »New York Timesa«, v katerem je bilo na koncu rečeno, da bo Jugoslavija »manevrirala« med Vzhodom in Zahodom. Koča Popović je dejal, da se ne strinja s takšnim mnenjem.

»Jugoslavija ne uveljavlja politike, ki bi slonela na propagandnih učinkih, pač pa se trdno opira na utrjena načela. Jugoslavija je zainteresirana na tem, da bi bile odpravljene razlike med velesilami in ne more opirati svoje politike na izrabljanje nesporazumov.«

Kar zadeva tržaški sporazum in pridružitve Italije Balkanski zvezi, je dejal:

»Ni dvoma, da so po ureditvi tržaškega vprašanja nastali pogoji za razvoj sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo na vseh torsiščih.«

Pripomnil je, da je jugoslovanska vlada, kar zadeva Balkanski pakt mnenja, da ureditev sedanjih problemov ne bi smeli iskati samo v vojaških paktih in da je še veliko drugih vprašanj, ki bi morala biti pred tem urejena med obema deželama.

Na kosilu je bilo 80 ameriških novinarjev.

Posarska vlada odobrila sporazum

Saarbrücken, 23. okt. (AFP). Uradno je sporočeno, da je posarska vlada na svoji nocojšnji seji odobrila francosko-nemški sporazum o bodočem statusu posarskega področja. Zvečer je imel predsednik posarske vlade Johannes Hoffman govor po radiu, v katerem je obvestil prebivalce o podrobnostih sporazuma.

Italijansko-avstrijski razgovori o tržaški luki

Rim, 23. okt. (Tanjug). Italijansko zunanje ministrstvo je poslalo avstrijski vladi predlog za konferenco strokovnjakov dežel, ki so zainteresirane za promet v tržaškem pristanišču. Razen tega je Italija poslala avstrijsko vlado, naj pošlje Rimu svoje posebne predloge in zahteve glede uporabe tržaškega pristanišča. Kaže, da bodo avstrijski dokumenti v zvezi z zboljšanjem prometa prek tržaškega pristanišča podlaga za začetek pogajanj med Italijo in Avstrijo. Ta pogajanja bi se začela še pred mednarodno konferenco zainteresiranih držav za ureditev prometa v tržaškem pristanišču.

Odmev na pariški sporazum v Nemčiji

Prevladuje mnenje, da bo sporazum o Posarju naletel na odpor vladne koalicije, kakor tudi socialdemokratske opozicije, da pa bo konec koncev nad tem odporom le prevladal splošni pomen pariških sporazumov

Bonn, 23. okt. (Tanjug). Podpis sporazuma v Parizu so uradni krogi v Bonnu pozdravili kot najpomembnejši dogodek v vojni nemški zgodovini. Uradno poudarjajo, da podpis teh sporazumov odpira Zahodni Nemčiji kot enakopravnemu članu pot v mednarodno skupnost in manifestira edinstveno stališče zahodnih sil v vprašanju združitve Nemčije. Pravijo, da pariška konferenca pomeni zmago ideje združenja Evrope in dokaz, da je evropska kriza, ki se je bila začela v Bruslju in doživela svojo kulminacijo z odklonitvijo EOS v francoskem parlamentu, naposled vendarle premagana.

Sej opozicije Erich Ollenhauer

pa je danes popoldne po vrnitvi iz Pariza izjavil, da se sporazum o Posarju, dosežen med Mendens-Francom in kanclerjem Adenauerjem, bistveno razlikuje od programa, ki so ga bili sprejeli v Parizu šefi vladnih parlamentarnih frakcij in socialdemokrati. Po njegovih informacijah je sporazum dosežen na osnovi evropeizacije Posarja, kar pomeni privolitev zahodnonemške vlade na odcepitev posarskega področja od Nemčije. Momentano ni še opaziti reakcije v vrstah ostalih političnih strank, računajo pa, da se bodo težave pokazale, brž ko bo objavljen tekst posarskega sporazuma. Kancler Adenauer je sklenil objaviti tekst pozneje, ker

hoče predhodno sondirati teren v koaliciji. Nedvomno bo kancler imel resne težave zaradi odpora večjega dela same koalicije, kakor tudi socialdemokratske opozicije. Dosedanje informacije kažejo, da je kancler Adenauer sprejel francoske zahteve in da je privolil v evropeizacijo Posarja, kar pomeni odcepitev Posarja od Nemčije, dalje, omejitve svobode delovanja pronemških strank v Posarju, podreditve Posarja zahodnoevropski uniji, ne pa Evropskemu svetu, kakor je prvotno zahteval kancler Adenauer. Uradni krogi pa kljub temu pričakujejo, da bo odpor proti posarskemu sporazumu popustil, ker bo nad njim prevladal pomen pariških sporazumov, ki dajejo Zahodni Nemčiji perspektivo nadaljnje krepitve v političnem, vojaškem in gospodarskem pogledu.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

TEKMOVANJE I. ZVEZNE NOGOMETNE LIGE

Točke oddane brez presenečenj

PRVENSTVO V KOŠARKI
Drugi igra Jugoslavija proti Urugvaj
Rio de Janeiro, 23. okt. (AFP).

Se en sestanek
Včeraj smo poročali o sestanku pravnega odbora Nogometne zveze Slovenije s predstavniki UO NZJ.

BEOGRAJSKI TURNIR
Bronstein vodi
Rezultati II. kola: Nievvergeit-Bronstein (prek), Janošević-Joppon.

Montažno barako
v približni izmeri 10 x 30 m.
kupimo

PODJETJE
»KEMOFARMACIJA«
LJUBLJANA
sprjemne v službo
15. novembrom 1954
farmaceutskega pomočnika

Včeraj sta bili odigrani dve tekmi zvezne nogometne lige. V Skopju je igral Vardar neodoleno s Spartakom, v Zagrebu pa je Dinamo dosegel najtesnejšo zmago nad svojim lokalnim rivalom Lokomotivo.

Vardar : Spartak 2:2 (1:2)

Skopje, 23. oktobra. (Tanjug). Pred okrog 8000 gledalci sta danes v Skopju Vardar in Spartak igrala neodoleno 2:2 (1:2). Gole so dosegli Georgijevski v 7. in Cincijevski v 79. minuti za Vardar in Takač v 28. ter Ognjanov v 34. min. za Spartak.

je imel Vardar priložnost, da poveča razliko, vendar je bil Glončak na mestu. Po 20 minutah igre je Spartak uredil svoje vrste in bil vse do konca polčasa tehnično boljše moštvo. Spartak je izenačil po Takaču, in sicer z zelo preciznim in ostrim strelom s 14 m. Videnič se ni niti zganil. Potem je Spartak prišel v vodstvo. Gol je dosegel Ognjanov v 34. minuti.

Dinamo : Lokomotiva 1:0 (1:0)

Zagreb, 23. okt. (Tanjug). Tekma prve zvezne lige med Dinamom in Lokomotivo se je zaključila z rezultatom 1:0 (1:0) za Dinamo. Gol je dosegel Benko v 9. minuti.

MOSTVENO PRVENSTVO FLRJ V NAMIZNEM TENISU

Mladi igralci Opatije se uveljavljajo

Subotica, 23. oktobra. Na državnem prvenstvu v namiznem tenisu so danes najbolj presenetili mladi igralci Opatije, ki kar naprej zmagujejo. Ze sedaj lahko rečemo, da Partizan nima več nobenega upanja, da bi si priboril prvo mesto.

Nov svetovni rekord Kuca

Praga, 23. okt. (AP). Sovjetski atlet Vladimir Kuc je dosegel danes v Pragi nov svetovni rekord v teku na 5000 m. To prago je pretekel v času 13:51,2. Prejšnji rekord je brnil Anglež Christ Chataway s časom 13:51,6. Chataway je dosegel ta rezultat minul teden v Londonu, ko je premagal Kuca.

SEKRETARIAT
ZA KOMUNALNE ZADEVE
MLO NOVI SAD
razpisuje
natečaj
za sprejem v službo:

Rezultati: Moški - drugo kolo: Tesla : Projektor 5:4, Opatija : Graficar 2:5, Partizan : Jesenje 5:0, Sloga : Vojvodina 5:0, Spartak : Sloboda 5:2; tretje kolo: Spartak : Tesla 5:3, Sloboda : Vojvodina 5:1, Sloga : Jesenje 5:4, Graficar : Partizan 5:3, Opatija : Projektor 5:0; četrto kolo: Opatija : Tesla 5:1, Projektor : Partizan 5:4, Graficar : Sloga 5:1, Sloboda : Jesenje 5:2, Spartak : Vojvodina 5:0; peto kolo: Spartak : Jesenje 5:1, Graficar : Sloboda 5:2.

a) za urbanistično - geodetsko službo MLO GEODETA ali IZKUSENEGA GEOMETRA
b) VEČ GRADB. INŽENIRJEV ali ARHITEKTOV za gradbeno inspekcijo MLO s potrebno izobrazbo po predpisih o gradbeni inspekciji DVA ARHITEKTA ali INŽENIRJA GRADBENE STROKE za operativno nadzorstvo
c) VEČ SAMOSTOJNIH ARHITEKTOV PROJEKTANTOV za urbanistično-projektivni biro MLO

Uprava cest MLO Ljubljana, Vilharjeva cesta 14
razpisuje naslednja delovna mesta:
kalkulanta v nazivu gradbeni tehnik - višji gradbeni tehnik v nazivu mlajši gradbeni tehnik - gradbeni tehnik dva gradbena delovodja

»LEK« - Ljubljana TOVARNA FARMACEVTSKIH IN KEMIČNIH PROIZVODOV

DAJE V PROMET
tablete proti bolečinam različnega porekla (glavobolu, zobobolu, revmatičnim bolečinam itd.)
Skatla 10 tablet 40 dinarjev
tablete močnega učinka proti bolečinam vseh vrst (glavobolu, zobobolu, revmatičnim bolečinam, nevralgiji, dismenoreji itd.) - Skatlica 10 tablet 45 dinarjev
z železom za rekonvalescente, slabokrvne in oslabele

ROJSTVO MARIBORSKEGA »SOKOLA«
V športnem društvu Maribor se so zbirali zavedni slovenski meščani, med katerimi je prednjačila nastajajoča slovenska inteligenca. Gostili so vse omenjene športe in tudi telovadilo. Iz piknikov, ki so jih člani društva pripravljali v mali dvorani Narodnega doma, so se razvili slovitih družinskih večerih »Citilnice«, iz čete članov društvenega gimnastičnega oddelka, pomnožene z mlajšimi močmi, pa je vzletel mariborski »Sokol«.

LJUDSKI VRT

SEME JE DOBRO OBRODILO
Seme, iz katerega je po prvi svetovni vojni vzklil v Mariboru nov slovenski športni klub, so vsejal mladi slovenski športniki že leta 1918. Tedaj so je namreč začeli z vse silo uveljavljati nogomet, ki so ga v Mariboru gojila le nemška športna društva. Mladina, ki je obiskovala slovenske paralele mariborske gimnazije, so je zani hitro oregla. Vendar v vrste nemške študentske športnikov in ni hotelo. Zato se je začelo zbirati v slovenskih gimnastičnih moštvih, ki so se borili z nemškimi gimnastičnimi moštvi pre-

Izid natečaja »Partizana« Jugoslavije, Zveze za telesno vzgojo

I. NATECAJ
ZA IZDELAVO SPLOŠNEGA PROPAGANDNEGA FLAKATA O POTREBI TELESNE VADBE
ZA NATECAJ JE PRISPELO SKUPAJ 39 DEL

- Ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali Otmar Kreačič, Andrejevič-Kun Djordje, Petrov Mihajlo, dr. Ivo Pustišek in Stevan Mikšič, je odločila takole:
I. nagrado v višini 50.000 din dobi delo pod šifro »257« - delo Janeza Trpina iz Ljubljane.
II. nagrado v višini 30.000 din dobi delo pod šifro »1515« - delo Vilija Sirca iz Ljubljane.
III. nagrado v višini 25.000 din dobi delo pod šifro »Cik-cak« - delo Ivanke Vučkovič in Miloša Piriča iz Beograda.
IV. nagrado v višini 15.000 din dobi delo pod šifro »Traktor« - delo Žike Todoroviča iz Beograda.
V. nagrado v višini 10.000 din dobi delo pod šifro »Lasta« - avtor Aleksander Jovanović iz Beograda.
Noben plakat ni prišel v poštev za odkup.

II. NATECAJ
ZA IZDELAVO NAJBOLJŠE FOTOGRAFIJE S PODROČJA TELESNE VZGOJE
ZA NATECAJ JE BILO POSLANIH 215 FOTOGRAFIJ

- Ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali Otmar Kreačič, dr. Aleksandar Horovic, Eva Biro in dr. Ivo Pustišek, je po pregledu prispelih fotografij soglasno sklenila, da se I. nagrada ne podeli, ker nobena fotografija ni izpolnjevala potrebnih pogojev. Namesto I. nagrade so bile podeljene še ena III. in dve IV. nagradi.
II. nagrado v višini 25.000 din je dobila fotografija pod imenom »Reprezentante« - šifra »F 305« - posnetek Dušana Škerlepa iz Ljubljane.
III. nagrado v višini 15.000 din sta prejela posnetka:
2. »Veseloje v naravi« - šifra F 305 - posnetek Dušana Škerlepa iz Ljubljane.
2. »Veseloje v naravi« - šifra F 305 - posnetek Dušana Škerlepa iz Ljubljane.
IV. nagrado v višini po 10.000 din so prejeli posnetki:
1. »Saito z droga nazaj« - šifra 405 - posnetek Milorada Vukadinovića iz Novoga Sada.
2. »Skok z zanoženjem desno prednožno skročeno« - šifra 405 - posnetek Milorada Vukadinovića iz Novoga Sada.
3. »Skok v višino« - šifra 305 - posnetek Dušana Škerlepa iz Ljubljane.
V.-X. nagrado po 5000 din so dobile naslednje fotografije:
1. »O ruk« - šifra F 305 - posnetek Dušana Škerlepa iz Ljubljane.
2. »Rokoborba« - šifra kolor IV. - posnetek dr. Susiča iz Zagreba.
3. »Prehod prednožni« - šifra »Tivoli 954/6« - posnetek Franca Bazija iz Ljubljane.
4. »Saito« - šifra »Tivoli 954/11« - posnetek Franca Bazija iz Ljubljane.
5. »Defile na zletu Partizana Hrvatske 1954« - šifra 333 - posnetek Milana Paviča iz Zagreba.
Po 2000 din so bile odkupljene fotografije:
»Gol« - šifra Nena; »Skok z vzročenjem zanožno levo« - šifra 405; »Raznožka nazaj« - šifra »Tivoli 954/12«; »Vaje na orodju« - zlet Partizana Hrvatske 1954« - šifra 333; »Kako napeti lok«; »Na cilju«; »Vis-vitalis« vse pod šifro »Krepka in zavedna mladina - svobodno ljudstvo«; »Start«; »Trenutek s košarke« - pod šifro »Nena«; »Najmlajši opazujejo« - šifra 1030 štev. 5; »Mojski slog« - šifra D 4040; »Skok z vzročenjem vene« - šifra 405; »Met krogle« - šifra 333.
Odkupljenih je 168 fotografij po 700 din.
Udeleženci natečaja bodo pisмено obveščeni o podrobnostih izida natečaja.

IZ »PARTIZANA« JUGOSLAVIJE ZVEZE ZA TELESNO VZGOJO

AVTOPODJETJE »SLAVNIK« - KOPER
nujno rabi
4 kvalificirane avtokaroseriste
Plača po dogovoru. Ponudbe je dostaviti tajništvo podjetja. Nastop službe tako!

Ob mariborskem športnem jubileju

Začetek slovenskega društvenega športnega delovanja v Mariboru sega v prvo leto našega stoletja. Koletarji so bili tisti, ki so položili temelje športnemu društvu. Po 1900. letu daneska vlna, je bil in hkrati prvi dan športnega društva Maribor. Šport, pomorni člani pa vsi, ki so društvene koristi podpirali. Članstvo je nosilo trilogično kovinsko značko z društvenim napisom v slovenskih narodnih barvah.

VSE ZA PREBUJENJE NARODNE ZAVESTI
Vesak član športnega društva Maribor je prejel žepno knjižico, ki je poleg članske izkaznice, pravil, seznamov turističnih postojank in njihov oddaljenosti od Maribora vsebovala tudi tale oklice:

Športno društvo Maribor prinja raznovrstne zabave večere, igre in tenisa v Narodnem domu, lavnna igra, koleosarjenje in telovadbo priročna pa tudi izlete v Mariboru - jem in družini zabavami v petih kilometrih okoli. Društveni lokal je hru. Društveni podzav: Zdravilo! Članstvo društva pripade društveno-pomožnosti Slovenski štitalnici v Mariboru.

Interesirati za klubove težnje večje število izkušenih starejših športnih delavcev, med katerimi so bili tudi veterani pred prvo svetovno vojno delujočega »Sportnega društva Maribor«. Polem so je začel pravi vzpon, h kateremu je mnogo pripomogla mariborska slovenska javnost, ki se je od prvega javnega nastopa nogometnega moštva bolj in bolj živo zanimala za Prvi slovenski športni klub v Mariboru (ISSK Maribor), katerega člani so bili edini, ki so se tedaj v štajerski metropolji z veliko mero narodne zavesti borili proti številnim športnim panogah! Vsekar primeren nemškimi športnim organizacijam za prestžj na zelenem polju.

Prvi koraki
In ISSK Maribor je zastavo razvil in samozavestno stopil v arono zmagoslavnih dni. Urpel je res tudi udarce, hude poraze, vendar je njegova pot vodila venomer naprej in navzgor. Najprej je njegovo članstvo napovedalo boj za lastno stalno igrišče v Ljudskem vrtu. V neposredni

in velike tradicionalne redute ter boležilo povsod pomembne moralne uspehe.
Tako vse do okupacije leta 1941. Tedaj je ISSK Maribor moral prenehati z delom. Njegovo imetje so zuplenili, člani pa so v veliki večini pihiteli v partizane ali pa so bili izseljeni in zaprti. Mnogi so umrli v koncentracijskih taboriščih, nekaj desetletj pa jih je padlo junaško smrti v vrstah partizanske vojske. Med njimi so narodni heroji Evzen Matejka, Peme, ing. Rado Iršič-Gregl, prof. Jože Kerondič-Janko, Franc Vrnun-Buzdo in šifro. Jože Hermanko, ki so bili vsi zgledni športni delavci in vzgojitelji zavednih rodoljubov.

SVETLIM CILJEM NAPROTI
Vsem žrtvam okupatorjev in vsem onim zavednim športnikom in športnim delavcem, ki so pred drugo svetovno vojno poganjali kolo Prvega slovenskega športnega kluba v Mariboru, so njihovi današnji nasledniki oddolžujejo z nenehno dejavnostjo v šestnajstih klubih mariborskega športnega društva »Branik«, ki danes, ob proslavi 35-letnice ustanovitve ISSK Maribor in ob 34-letnici ustanovitve »Sportnega društva Maribor«, šteje tekmi triumfalni nad nemškimi Rapidom z rezultatom 3:0! V Ljudskem vrtu si je ISSK v letih 1922, začel v državi. Mnogo zaslug za to 1923 in 1924 priboril lokalni primat v vseh tedaj pri nas udomačenih športnih bilanca za klubov petletni jubilej, katerega proslava se je sprilo pohoda vseh njegovih članov skozi mesto razvila v veličastno športno manifestacijo številnega mariborskega občinstva. Zato tudi ni čudno, da mo klub že leto, dve pozneje mladina, nika bo vsem vračalo s tem, da bo ki je gojilo nogomet, hazeno, lahko pomagalo nenehno vzgajati šimvočje atletiko, tenis, smučanje, drsanje, število mladih ljudi o dobre in zaskanje in plavanje, prirejalo druje vedne državljane socialistične domožabno večere, otroška rajanja, plesne vine!

DNEVNE NOVICE

OBJAVA

Hišni sveti morajo v smislu navodil za finančno poslovanje, izdanih od Sveta za stanovniške zadeve MLO odpreti tekoči račun pri Mestni hranilnici ljubljanski, po naslednjem vrstnem redu:

- 25. oktobra hiše v ulicah, ki se začnejo z začetno črko A, B, C, C ter sledijo ulice črke D: Djakovljeva, Dolenska, Dalmatinova in Dermotova;
- 26. oktobra 1954 ostale ulice črke D, katere niso zgoraj navedene ter črke E, F, G, H, I, J;
- 27. oktobra 1954 črke K, L, M, N;
- 28. oktobra 1954 črke O, P, R;
- 29. oktobra 1954 črke S, T, U;
- 30. oktobra 1954 črke S, V, Z, Z.

Račun naj prideta otvoriti osebi, ki sta pooblaščenca od hišnega sveta za podpisovanje računov. Ob tej priliki se bodo denarjalno podpisali, prilegli bodo številko tekočega računa, računanske knjižice, čekovne knjižice, virmane in položnice.

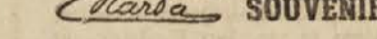
Istosčasno obveščamo, da smo prevzeli od Stanovniške uprave Ljubljana I računovodski oddelček, ki prične poslovanje v novih prostorih v Mestni hranilnici ljubljanski dne 25. oktobra 1954.

Navodila za novo finančno poslovanje bodo objavljena v Vestniku 26. oktobra 1954.

Hišni sveti in zasebni lastniki naj se od 25. oktobra dalje zaradi vplačil in izplačil (tudi likvidacijskih računov iz stanovniških skladov) obračajo na Mestno hranilnico ljubljansko in ne več na Stanovniško upravo.

Mestna hranilnica ljubljanska.

Zelite odlično kolonjsko vodo? Potem samo

Zveza rezervnih oficirjev terena Rožna dolina na območju Rožna dolina-Vič-Brdo-Stan in dom-Kozarje-Vrhovci-Trška cesta in Glince obvešča svoje člane, da bo dežurna služba za omejenih podobor vsak torek in petek od 18. do 20. ure v prostorih Glavnega odbora Ljudske tehnike. Lepi pot 6. Vhod v ulico nasproti Tožne tovarne.

Razstava belgijske grafike v Moderni galeriji se zapre v ponedeljek, dne 25. oktobra t. l. ob 18. uri.

Pri Mestni hranilnici ljubljanski je bila večera izžrebana številka 159.723. Lastnik hranilnice knjižice naj se zgledajo pri Mestni hranilnici ljubljanski zaradi prijave izžrebane vloge.

Republiški odbor za živinorejstvo pri Glavnem združenju Slovenije obvešča, da je zbor živinorejcev v Kočevju iz tehničnih vzrokov prestavljen na 19. do 21. novembra t. l., o čemer bodo vsi, ki bodo sodelovali na zboru, še pravočasno obveščeni.

Pametna žena ne šteti za nego svojega telesa: JELA kopalna sol je nujen dodatek vsaki kopeli. Dobi se v vseh parfumerijah. 2960

KROMOV PRASEK za čiščenje štedilnikov in posode se zopet dobi. Zahtevajte originalne zavitke.

Za vimo vskladiščen krompir posuj s preparatom KROSAN. Samo 1 kg KROSANA zadostuje za 300 kg krompirja. 2960

PREDAVANJA

Filmsko predavanje s temo: »Uporaba dimnih zaves v taktične svrhe« bo priredil podobor rezervnih oficirjev terena Gradisce-Univerza v torek, 26. oktobra ob 20. uri v prostorih Ekonomske srednje šole, Prešernova ul. 1. K zanimivemu in poučnemu filmskem predavanju s strokovnim komentarjem vabi podobor vse rezervne oficirje in ostale interese.

Umrli so v Ljubljani

Brat Valerija, gospodarja. Pogreb danes ob 14.30 z Zal.
Tomšič Pavla, gospodinja. Pogreb danes ob 16 na Viču.
Smrekar Cveto, uslužbenec. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.

DROBNI OGLASI

AKVIZITERJE za oglaševanje gospodarsko-izobraževalno publikacije v vseh krajih Jugoslavije, kjer so industrija in hoteli, sprejmite »Radniška knjiga« Zagreb, Dolac III. Reflektiramo samo na sposobne in uvedene akviziterje.

MESTO RAČUNOVODJE razpisuje podjetje Kulturni dom Kamnik. Prednost zaposlitve: moški s prakso v gostinskih stroki. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. 3565

VEZALCEV zimskih salam potrebne eksportna klavnica »Srbija« v Veliki Planj. Nastop takoj, stanovanje in hrana zagotovljena, plača po tarifnem pravilniku. — Prošnje pošljite na gornji naslov.

SEBNI AVTO, štirisedežni — kupi Okrajni odbor Ljudske tehnike v Ljubljani. Interesenti naj se zgledajo vsak dan od 9-14 na Okrajnem odboru Ljudske tehnike, Ljubljana, Redljeva cesta 9 ali telefon 39-39, interna 29. 3552

KUPIM KLA VIR z angleško mehaniko. Ponudbe pod »Brezhiben« v oglasni oddelček. 3589

VEČJA HIŠA z gospodarskim poslojem se proda v Murski Soboti. Naslov v oglasnem odd. 3589

STARO OMARO za obleko poceni prodam. Golob, Podmliščakova 31.

AVTOMEHANIČAR in šofer. I. razreda s svojim orodjem, starejša moč išče službo. Naslov v upravi »Ljudske pravice«. 3588

UCITELJ išče zaposlitve za lažje delo v pisarni. Naslov v podružnici LP, Maribor. M 150

POMOŽNA KUJARICA išče zaposlitve kot kuhinjska pomočnica ali servitka — najraje v menzi. Naslov v podruž. LP Maribor. M 151

KONCERTI

Naslednji simfonični koncert Slovenske filharmonije bo v petek, dne 29. t. m. za zeleni abonma. Koncert vodi dirigent Djura Jakšič iz Beograda, pianist Anton Selar iz Buenos Airesa pa bo izvajal Saint-Saensov Koncert za klavir in orkester. Na sporedni je še Bach-Sitkovski, Passacaglia in fuga v c-molu ter Dvořakova V simfonija »iz novega sveta«. Abonma je povsem razprodan. V kolikor bi se prijavilo do srede, 27. t. m. dovolj interesentov, bo Slovenska filharmonija v soboto, 30. t. m. koncert ponovila. Prijave v Slovenski filharmoniji od 10-12 in od 18-18.

GLEDALISČA

DRAMA LJUBLJANA
Nedelja, 24. okt., ob 20: Rostand: Cyrano de Bergerac. Izven in za podoželje.
Ponedeljek, 25. okt.: Zaprt.

OPERA
Nedelja, 24. okt., ob 19.30: Gounod: Faust. Gostovanje basista Tomislava Neralića (Mefisto). Izven in za podoželje.
Ponedeljek, 25. okt.: Zaprt.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Nedelja, 24. okt., ob 15: Mira Mihelič: »Zlati oktober«. Izven.
Ob 20: I. Cankar-dr. F. Smerdu: »Martin Kačur«. Izven.
Ponedeljek, 25. okt., ob 20: I. Cankar-dr. F. Smerdu: »Martin Kačur«. Zaključena predstava za TSS I.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom
Nedelja, 24. okt., ob 16: J. Spicar-M. Pišl: »Naj bo stara al' pa mlada...« Popoldanska predstava.
Ob 20: J. Spicar-M. Pišl: »Naj bo stara al' pa mlada...« Večerna predstava.

Vstopnice so v prodaji pri blagajni v Mestnem domu.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 6.05, 7.00, 12.30, 15.00, 19.00 in 22.00.

6.00-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored), vmes ob 7.15 Reklame — 7.30 Radijski kolar in prireditve dneva — 8.00 O športu in športnikih: Kako dvigniti kvaliteto slovenskega športa — 8.15 Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro — 9.00 Otroška predstava — Franje Milčinski: Zvezdica Zaspanka (ponovitev) — 9.40 Operetna glasba — 10.00 Družinski pogovori — 10.10 Dopoldanski simfonični koncert (Cajkovski, Schuman) — 11.00 Oddaja za Benške Slovence — 11.20 Lahok opoldanski glasbeni spored — vmes ob 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Poi ure za našo vas — 13.30 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Lahka glasba — 15.30 Po naši lepi deželi — Dušan Kralj: Koper — 16.00 »Neznani talenti« (javno nagradno tekmovanje solistov in ansamblov v veliki filharmoniji dvorani) — 17.00 V plesnem ritmu — 18.00 Ob dnevu Združenih narodov — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave — 20.00 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — 20.15 Večerni operni koncert — 21.00 Kulturna kronika — Lojze Filipič: Sodobni problemi mladih slovenskih pokrajinskih gledališč — 21.15 V svetu ritmov in melodij — sodotelje plesni orkester Radia Ljubljana — 22.15-23.00 Mišli in pogovori o sodobni glasbi 22.15-23.00 UKV program: v plesnem ritmu — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Vesti iz Kranja

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Nedelja, 24. oktobra ob 18: S. Howard: »Pokojni Christopher Beans. Izven in za podoželje.

Torek, 26. oktobra ob 20: S. Howard: »Pokojni Christopher Beans. Red A in izven.

Cetrek, 28. oktobra ob 18: H. Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem«. Red C in izven.

Sobota, 30. oktobra ob 20: Hans Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem«. Gostovanje v. Kropi v Kulturnem domu.

Nedelja, 31. oktobra ob 16: S. Howard: »Pokojni Christopher Beans. Izven in za podoželje.

Razpis služb

Rektorat Univerze v Ljubljani razpisuje na Filozofski fakulteti mesto asistenta za uporabno psihologijo in mesto asistenta za zgodovino južnoslovenskih književnosti. Rok za vložitve prošnje je 14 dni po objavi v »Uradnem listu LRS«.

Posvetilo Kmetijskega poskusnega in kontrolnega zavoda Ponoviče pri Litiji razpisuje naslednja delovna mesta: 1. kmetijskega tehnika živinorejca in 2. blagajnika. Nastop službe takoj. Prošnje z življenjepisom je treba dostaviti na zgoraj navedeni naslov najkasneje do 1. novembra 1954.

Komisija za razpis mest direktorjev in poslovodj pri OLO Tolmin preklicuje razpis mesta poslovodja v gostišču kavarna Triglav in gostilna pri Kranjcu, ki je bil objavljen v »Ljudski pravici« dne 23. 10. 1954.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film
»SESTRIČNA RAHELA«

Tednik. — Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10-11 ter od 15 dalje. — V glavni vlogi nastopajo: Olivia De Havilland, Richard Burton, Andrej Dalton in drugi.

KINO »UNION«: šved. film: »Zaradi moje ljubezni«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18, 15 in 20.30 uri. Ob 19. uri je matinejska amer. filma »Stalag 17«.

KINO »SLOGA«: angl. film: »Vlomilec«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Ob 19. uri je matinejska šved. filma »Zaradi moje ljubezni«. Predprodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9-11 ter od 15 dalje.

KINO »KOMUNA«: argent. film »Zena morja«. Tednik. Filmske nov. 42. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. uri je matinejska istega filma. Predprodaja vstopnic je od 9-11 ter od 14 dalje.

KINO »SOCA«: angl. film »Popolna žena«. Tednik. Predstavi ob 18, in 20, uri. Danes zadnjikrat. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 17 dalje.

Sedanji dohod do kina »Soča« je z Vilharjeve ceste čez Navje in drugi s Titove ceste, mimo garaž izvršnega sveta med Linhartovo in Vilharjevo cesto — do kina »Soča«.

KINO »LITOSTROJ«: franc. film »Clovek mojega življenja«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjikrat!

KINO »ŠIŠKA«

Angleški film
»VLOMILEC«

Tednik — Predstave ob 16, 18 in 20 — Prodaja vstopnic od 15 dalje

Kmetijska zadruga z o. j. v Slovenski Bistrici

razpisuje

mesto kmetijskega tehnika

Pogoj: organizacijska sposobnost z večletno prakso. Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop takoj.

Verziranega samostojnega šefa prodajnega oddelka

IS CE
INDUSTRIJSKO PODJETJE ELEKTROTEHNIČNE STROKE
Ponudbe je treba poslati pod šifro »INDUSTRIJA« na oglasni oddelček »Ljudske pravice«.

Kupimo DIESEL MOTOR

70-100 KS, 1000 do 1800 obratov na min., rabljen ali nov, za pogon elektrogeneratorja
»KONTAKT« - elektrotehnična tovarna - Zagreb
RADNIČKA CESTA 53

PODJETJE »PRUGA«

ODKUPUJE HRASTOVE IN BUKOVE PRAGE, KAKOR TUDI KRETNIŠKI IN MOSTOVNI LES ZIMSKE SEČNJE 1954/55 VSEH DOLŽIN IN PREMIEROV

Prosimo vse proizvajalce: kmetijske in delovne zadruge, gozdna gospodarstva, lesne kombinatne in druge, da vložijo pismene ali ustne ponudbe na naslov:

Podjetje
»PRUGA« - Beograd - Knez Mihailova ulica 50
Telefoni 25-716, 26-534, 26-495

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA
Nedelja, 24. okt. 1954: lekarna »Centers«, Gosposka ul. 12.

KINO
PARTIZAN: ameriški film »Vodnjake«. UDARNIK: ameriški barvni film: »V vrtincu«.

POBEGNJE: angleški film: »Mreža«. STUDENCI: amer. barvni film: »Divji sever«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Nedelja, 24. okt. ob 15. uri: Vojnovič: »Nevitna«. Izven.
ob 20. uri: »Rigoletto«. Gostuje Vladimir Ružjak, prvak zagrebške Opere, Sonja Hočevar, sopranistka ljubljanske opere in Gasper Dermota, tenorist ljubljanske Opere. Izven. Umetnostna galerija, Maribor, Strossmajerjeva ul. 6. Razstava akvarelov in risb zagrebškega slikarja Petra Simaga. Razstava dnevno odprta v času od 20. do 29. oktobra od 9. do 16. ure. Prijave za skupinske obiske pošljite na telefon 25-45.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Nedelja, 24. oktobra ob 14. Herbert Grün: »Atomski ples«. Gostovanje v Topolšici.

SVET ZA PROSVETO IN KULTURO LR SLOVENIJE

V SODELOVANJU Z DRUŠTVOM ARHITEKTOV SLOVENIJE

RAZPISUJE JAVNI ANONIMNI

NATEČAJ

ZA IZDELAVO IDEJNIH OSNUTKOV MENZE IN CENTRALNE KOTLARNE S CENTRALNO PRALNICO NA KOMPLEKSU ŠTUDENTSKEGA NASELJA V LJUBLJANI

NAGRADE:
I. nagrada 200.000 din
II. nagrada 150.000 din
III. nagrada 125.000 din
IV. nagrada 100.000 din
V. nagrada 75.000 din
VI. nagrada 50.000 din
Skupaj . . 700.000 din

Udeležencem natečaja, ki ne bodo nagrajeni, vendar pa bodo zadostili pogojem razpisa, bo za kritje materialnih stroškov izplačan znesek po 5000 din.

NATEČAJNI ELABORAT JE TREBA ODDATI DO DNE 2. JANUARJA 1955 NA NASLOV: DRUŠTVO ARHITEKTOV SLOVENIJE — LJUBLJANA — ERJAVČEVA ULICA 11/1

Interesenti lahko dvignejo potrebne podlage pri Društvu arhitektov Slovenije vsak dan od 9. do 12. ure proti plačilu kavcije v znesku 500 din, katere jim bo ob pravočasni predaji natečajnega elaborata vrnjena.

Sprejememo prodajalca

za prodajo večernega časopisa

s stalno mesečno plačo

Uprava »Ljudske pravice«

Za izvoz industrijskih proizvodov potrebujemo

samostojnega komercialista

s večletno prakso in znanjem tujih jezikov

Ponudbe s kratkim življenjepisom in navedbo želene plače je poslati pod »IZVOZNA INDUSTRIJA« na oglasni oddelček »Ljudske pravice«.

GRADBENO PODJETJE — DOMŽALE

RAZPISUJE:

MESTO RAČUNOVODJE
MESTO KNJIGOVODJE
MESTO FINANČNEGA MANIPULANTA

Pogoji so: predpisana šolska izobrazba in vsaj 5-letna praksa. Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja je treba poslati na GRADBENO PODJETJE — DOMŽALE do 1. XI. 1954

Samostojen računovodja

dobi mesto

v Okrajni lesni industriji Mestinje, p. Podplati

Nastop takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbo z navedbo zadnje zaposlitve je treba poslati na naslov: OKRAJNA LESNA INDUSTRIJA MESTINJE, P. PODPLAT

ELEKTRARNA TRBOVLJE

proda

IZ SVOJIH OSNOVNIH SREDSTEV

vertikalni, ozir. poševni elevator

VOLUMENSKA STORITEV 53 m³/h, NOSILNA VIŠINA DO 25 m.

Cena se določi po sporazumu.

Informacije pri ELEKTRARNI TRBOVLJE — TRBOVLJE

Sprejememo kot prenos osnovnih sredstev

osebni avto

(brezhiben) ali zamenjamo osebni avto Opel-Olympia (stari model, obrabljen, sposoben za vožnjo) za novejši tip. Razliko v ceni doplačamo.

Uprava »PAVLIHE« — LJUBLJANA — Gosposka 12
Poštni predal 208

Prodamo

DOBRO OHRANJEN PRETRGALNI MIKALNIK

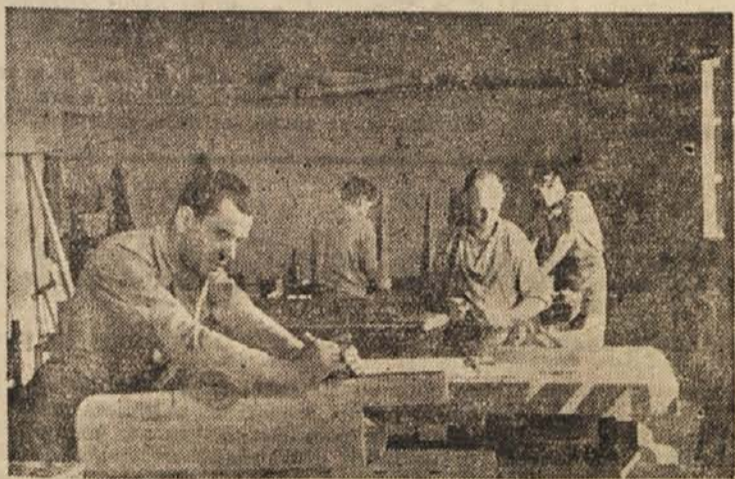
Ponudbe je treba poslati na
PREDILNICO VOLNE — NAKLO

»MIZARSTVO« DIVAČA

z obrati v Dutovljah in Dolu

Pri tračni žagi

Obdelovanje lesa

Divča je bila do nedavnega znana le kot večje železniško središče, kjer se od tržaške proge odcepi proga proti Pulji. Kurilnice in promet zaposlujejo precej železniških delavcev. Sicer pa je v Divči pretežno kmečko prebivalstvo. Nekdaj je bil del prebivalcev zaposlenih v Trstu, kajti doma niso imeli širših možnosti zasluzka. Zato je bilo treba pomisliti na industrijsko podjetje, ki bi bilo za to področje koristno.

Septembra 1947 so ustanovili mizarjski obrat, ki se je kasneje združil s podobnima delavnicama v Dutovljah in Dolu v enotno podjetje. To je zdaj edini tukajšnji industrijski obrat, ki pa s širokimi možnostmi razvoja in dosedanjimi uspehi zasluži vso po-

zornost. Sprva so ustanovitev podjetja narekovala potrebe povojne obnove in mizarjski obrat se je ukvarjal najprej s priložnostnimi deli, kasneje prešel na stavbno pohištvo, v zadnjem času pa se je posvetil največ izdelovanju stanovanjske opreme.

Divčaki, dutovljski in dolski mizarji so lahko ponosni na dejstvo, da poznajo njihove izdelke ne le v Sloveniji in drugod po Jugoslaviji (Zagreb, Split, Pula itd.), ampak tudi v Trstu in celo v Siriji. Za to daljno deželo so izdelali 30 spalnic, pričakujejo pa še novih naročil. Za izvoz delajo po naročilih Eksportprojekta, Slovenija lesa in podjetja v Novi Gorici.

Njih sloves gre tedaj že daleč po svetu. Lični izdelki pa govore sami zase. Proizvodnja spalnic postaja njihova posebnost. Solidno izdelane veljajo na domačem trgu od 75 do 95 tisoč dinarjev. Po dosednji kapaciteti zmorejo 60 spalnic na mesec. Poleg tega pa izdelujejo posamezne kose pohištva in pa pisarniško opremo.

Pri vsem tem je treba vedeti, da delajo v razmeroma zelo slabih delovnih pogojih. Zato se že dalj časa ukvarjajo z načrti, ki se že začenjajo uresničevati. V Dutovljah, bodočem središču podjetja, bodo zgradili moderno tovarno. Doslej dela v vseh treh obratih 110 delavcev, dutovljska tovarna pa bo sama zaposlila 200 delavcev in, če bodo sčasoma delali v dveh izmenah, celo 400 delavcev. Ni treba posebej omenjati, kako je to

Mizar lošči posteljno stranico

pomembno za razporeditev tamkajšnje delovne sile. Zdaj morajo delati v Dutovljah kar v 12 raznih zasebnih sobah, zaslino opremljenih delavnicah, celo v hlevih in drugih neprimernih prostorih. Dutovljski mizarji se pač upravičeno veselo nove tovarne, za katere gradnjo je že odobrenih 25 milijonov kredita in bo sprejela prve delavce leta 1956, naslednje leto pa bo po dosedanjih načrtih dograjena. Tako bo tamkajšnja to-

varna prevzela vso izdelavo stilnega pohištva, dolski obrat bo opravljal pomožna dela, v Divči pa bo modelno mizarstvo.

Končno je treba omeniti še vlogo, ki jo ima »Mizarstvo Divča« pri vzgoji novega kadra. Za zdaj zaposluje 35 vajencev, kar je v vsem okraju najvišje število za eno podjetje, z razširitvijo pa bo poleg večje zaposlitve delovne sile zmogla še bolj skrbeti za delovni naraščaj.

OBVESČAMO SVOJE POSLOVNE PRIJATELJE, KAKOR TUDI VSA OSTALA
PODJETJA IN USTANOVE, DA SMO NAŠE PISARNE PRESELILI
IZ VLAJKOVIČEVE ULICE 29 IN DA JE NAS

NOVI NASLOV

»Intercont«

PODJETJE ZA UVOZ IN IZVOZ

Dečanska 25-29/IV
Palata »Borbe«
Beograd

Telefon 26-377, 26-889, 26-367
Tekoči račun 1033-T-117
Poštni predal 197
Brzjavljivi: »Intercont«, Beograd

Uvažamo in izvažamo:

- industrijske stroje, naprave, kovinske konstrukcije in rezervne dele
- električne stroje, naprave, konstrukcije, dele in električni material
- orodje, instrumente in druge proizvode iz kovine
- znanstvene in kontrolne instrumente
- industrijske utenzilije

VSE VASE POTREBE NAROČAJTE PRI NAS, KER BOSTE NAJHITREJE
IN NAJBOLJE POSTREŽENI.

ZA VSA ÖBVESTILA SE OBRAČAJTE NA GORNJI NASLOV.

AUTO-MOTO GUME

navedenih dimenzij
lahko kupite
v sledečih
prodajalnah

PRODAVAONICA	ULICA I BROJ
BEOGRAD I	MARŠALA TITA 32
ZAGREB II	MASARIKOVA 24
SARAJEVO I	ŠTROSMAJEROVA 3
LJUBLJANA I	TAVČAJREVA 1
SKOPJE I	MARŠALA TITA 29
NOVI SAD	TRG SLOBODE 2
RIJEKA	KORZO 3
KOTOR	
PULA	
BOROVO	
KARLOVAČ SERV. STAN	AUTOPUT
SL. BROD SERV. STAN	—
NOVSKA SERV. STAN	—

DIMENZIJA	BROJ PLATNA	DINARA
26 x 2,50	2 PLATNA	2800.-
300 x 19	2 —	3700.-
325 x 19	2 —	4000.-
350 x 19	4 —	5100.-
400 x 19	4 —	5900.-
525 x 16	4 —	8200.-
575 x 16	4 —	9000.-
600 x 16	6 —	11500.-
650 x 16	6 —	13500.-
750 x 16	6 —	16000.-
600 x 20	6 —	15000.-
700 x 20	8 —	22000.-
32 x 6	10 —	28000.-
750 x 20	10 —	32000.-

DUNLOP

V SRŠENJEM GNEZDU

(Nadaljevanje)

— Popolnoma boste zadovoljni, gospod Bečarevič. Obljubim vam.
— Da ne bi bilo sumljivo, boš ostal še nekaj časa v zaporu. Stradal boš, da boš videti izmučen. Nato pa na delo!
Nekaj dni po tem, ko je Tenko pripovedoval tovarišem o »ju-naskem zadržanju«, je Janko srečal Tenka na poti iz Bečarevičeve sobe.
— Dober dan, gospod Janko, — ga je pozdravil.
Poznal ga je, ker je Janko večkrat obiskoval svojo sorodnico v Vele Nigrinove ulici.
— Kaj pa delaš tu? — ga je vprašal Janko.
— Na skupnem delu smo. Vesel sem, gospod Janko, da bova sodelovala. Toda o tem ne sme nihče nič vedeti, zame ve le gospod Bečarevič.
Janko je takoj obvestil tovariše o Tenku.
Nenadoma je bil Tenko popolnoma izoliran. Kot da je nekdo z nevidno roko pretrgal vse njegove zveze.
Tako je propadlo Tenkovo poslanstvo. Provokator je bil onemogočen. Prisljen je bil, da je začel odkrito delati za policijo. Na ulici je z roko kazal tiste, ki jih je poznal. Agenti so jih zapirali. Bil je v nevarnosti, da ga bodo našli likvidirali, zato je odšel k četnikom. Partizani so ga ubili nekje pri Kraljevu.

Nekoga dne je Bečarevič poklical Janka v svojo sobo.
— Sedi, Janko.
Na videz je bil razpoložen.
— Poklical sem te, da bi se kaj pogovorila.

Janko je bil z Bečarevičem zelo intimen, večkrat sta se pogovarjala tudi o položaju po svetu in doma. Janko si je pri tem prizadeval, da bi Bečareviča kakor tudi ostale agente Specialne policije demoraliziral. Tako sta se tudi to-krat začela pogovarjati o položaju po svetu.
— Kaj je novega?
— Da ti po pravici povem — ti veš, da to govorim samo tebi — večkrat se me leteva strah. Nemci so ostali. Obljubljali so, da bodo pozni končali vojno. Sedaj pa nič.
— Ne bodi tak. Sicer tudi jaz včasih na to pomislim, toda samo

za trenutek — je dejal Janko. — Nemčija vojne ne more izgubiti. Nihče je ne more zaustaviti. Opravila bo z Rusijo, nato pa na Otok.
— Res je tako, toda vseeno se mi zdi sumljivo. Ni mi toliko zaradi Nemčije, bolj me skrbi, kaj bo z nami. Kam bomo šli? Vse nas bodo pobili.
Janko mu je odvrnil:
— Mi izpolnjujemo svojo dolžnost. Izvršujemo naročila vlade, svojih predstojnikov.
— Naj gre k vragu vlada. Če se to narobe konča, bomo izgubili glave!
— Tudi tu je izhod. Recimo, da pade ta vlada, kar pa jaz ne pričakujem, toda tu je nato možnost, da pride druga, Londonska. In kaj tedaj? Na istem bomo. Kdo pa bo branil komuniste?
— Ni tako, Janko. Zraven je tudi Rusija in tu pri nas so partizani. Ni za šalo. Sodelovanje in služnje Nemcem...
— Ne boj se. Treba je znati. Tu

PO PRIPOVEDOVANJU TOSE POPOVSKEGA

— Čuj, Boško, ali je listek pi-san z roko?
— Da.
— Pri kom ste ga pa našli?
— slučajno ga je dobil nek naš človek.
— Vprašal sem te, ker bi se dal primerjati rokopis.
— Toda ne moreš ga primerjati. Pisal je neki tretji. To je poročilo.
— Primerjal ga bom z rokopisom Suprine.
— Dal ti ga bom. Vendar dvomim, kajti to je opozorilo organizacij.
— Opazoval bom Suprino, nastavil mu bom past. Ujeli ga bomo.
— Janko, poklical sem te, da te opozorim. Saj veš, kako je. Sovražnik je zelo premeten. Preveri Suprino in vse ostale. Ti vodiš kartoteko, ti to uredi. Nihče ne sme zvedeti za to. Pri nas bi ta stvar po-

Ker je zaupal Janku in je bil le-ta tako hladnokrvnen, Bečarevič v Janka ni posumil. Ostala pa je senca na kartoteki, sumnja, da nekdo iz Specialne policije daje podatke osvobodilnemu gibanju.

Oktober 1942 je Specialna poli-cija odkrila v Valjevu del partijske in skojevske organizacije. Pri-jeta je bila tudi šestnajstletna Bi-serka Živanović, ki je tedaj vodila SKOJ na ženski gimnaziji. Iz Val-jeva so jih prepeljali v Beograd v zapore Uprave mesta.

Ceprav sta jo obdolževala dva člana SKOJ, vendar ni Biserka ni-česar priznala.
V Beogradu jo je zasliševal zni-ki krvnik Sergeje Golubljevič. Pri prvem zaslišanju so Biserko pretepa-li, toda ni priznala.

Ko je bila drugičkrat poklicana h Golubljevu, jo je pri vratih pričakal neznan človek. Nasmehnil se ji je.

— O zdravo, sorodnica.
Biserka je bila iznenadena. Ni ga poznala.
— Zdravo, je zamomljala.
— Poznaš sliko? — jo je vprašal reznanez ter ji pokazal sliko svoje žene, ki je bila iz Valjeva.
— Poznam, — je odgovorila.
Biserka je spoznala v njej ženo Janka Jankoviča. Takoj ji je pa-dlo na pamet, da ji je pokazal sliko zaradi tega, da bi se spomnila žene in na ta način potrdila sorodniško vez.

V Švicel so izdelali posebno kad, ki naj z nekakšnimi tresilji pospešuje hujšanje. Kad se vrti, obložena notranja stena pa masira človeka, ki se zaupa tej najnovejši šuševalni kurl

Nova odprava na Južni tečaj

Od nje se nadeja znanstveni svet zelo važnih informacij in podatkov

Kot del že zdaj zasnovanega Mednarodnega geofizičnega leta (International Geophysical Year), ki ga bodo organizirali leta 1957/58, proučuje ameriški Kongres predlog, po katerem naj bi odobril poseben kredit, s katerim bi to leto finansirali vsaj eno

znanstveno odpravo na Južni tečaj. Od nje se nadeja znanstveni svet informacij in podatkov neprecenljive vrednosti. Nova znanstvena pomagala, med katere sodijo radarji, rakete in z raketami napolnjeni baloni, s katerimi strokovnjaki raziskujejo najvišje zračne plasti, bi omogočila znanstveni odpravi, da bi zbrala več podatkov, kakor jih je katerakoli dosedanja.

Južni tečaj ali znanstveno Antarktika je 9.654.000 km² obsega-joči kontinent na dnu sveta. Njegova povprečna višina nad morsko gladino znaša blizu 2000 m. To je najmrzlejša področje sveta. V primerjavi z Južnim tečajem, je severni ljudem dokaj dobro znan in o njem imamo že več zemljevidov. Mnogi polarni raziskovalci so se že proslavili, ko so raziskovali njegovo področje. Na tem področju je že več radijskih postaj in drugih znanstvenih naprav. Tudi poletni čez Severni tečaj že zdavnaj niso več nič posebnega.

Nasprotno pa o Južnem tečaju še nimamo popolnih zemljevidov in njegova notranost je še zelo malo raziskana. Nova odprava naj bi predvsem raziskala in proučila posamezna področja tega otoka oziroma kontinenta, pa tudi ozračje nad njim. Njen drugi cilj bi bil vzpostaviti trojno verigo meteoroloških postaj s tečajna na tečaj, ker o južnem delu zemeljske poloble znanstveniki marsičesa še ne vedo. Med drugim še ne poznajo posledice in vpliva te velikanske gnote mrzle zemlje na vreme na drugih področjih. Vse, kar vemo o tem, so sama ugibanja.

Če mednarodni odnosi do leta

1957 ne bodo bolj zamotani, da bi ovirali ta načrt, lahko človeštvo računa na vsestransko in uspešno sodelovanje znanstvenikov vsega sveta v prizadevanju, da bi čim-več zvedeli o planetu, na katerem živimo. Natančna izmeritev zemljepisnih dolžin in širin, pro-ječitve geomagnetizma, sija juž-nejega tečaja, moči sonca, kozmič-kih žarkov, premikanje ledeni-kov, in jonosfere ter znanstvene raziskave z raketami, vse to so naloge, s katerimi se bodo ukvar-jali znanstveniki vsega sveta na novi odpravi na Južni tečaj.

MALI LEKSIKON

Kako nastaja biološka sinteza beljakovin?

Če odpadke lesa ter žaga-nja, trsk itd. s kislino spre-menimo v ogljikovo hidrato, jih lahko s tako imenovanim kvasom torula pripravimo do tega, da se neposredno spre-mene v beljakovino. Iz 100 kg žaganja dobimo 12 kg belja-kovin. Toliko beljakovin pa je tudi v 100 kg mesa. Nema-ške tovarne za hidrolizo lesa so leta 1947 tako izdelale 1.000 ton beljakovin. Zanimiva bio-loška sinteza beljakovin nasto-ja v vampih prežvekovalcev, ker lahko nekateri mikroor-ganizmi spremene karbamid, proizvod živalske moče, v be-ljakovinske snovi. Do l. 1949 je živina v Ameriki porabila 2 milijona ton hranljivih snovi, v katerih je karbamid. Goll-fer novih vrst takšnih mikro-organizmov bo lahko znatno nadoknadila pomanjkanje be-ljakovin.

in tam kakšna zveza s četniki, veš, za vsak slučaj...
— Vsekakor je to nekaj in do-bro... toda ne vem.
— Ne skrbi. Vem, kaj delam.
— Vem, Janko, da si ti pame-ten. Toda, ko včasih razmišljam, mi je hudo.
— Saj je tudi meni včasih.
Bečarevič je naročil dve kavi.
— Vendar nehaš za s tem. Kako je kaj z delom, s kartoteko?
— Vse je v redu.
Bečarevič se je obrnil k Janku in ga pogledal naravnost v oči.
— Ne vem, če je res vse v re-du? Najden je listek, na podlagi katerega la... sumimo, da nekdo iz te hiše, najverjetneje iz kartote-ke, izdaja nekatere stvari komuni-stom.

Na Jankovem licu ni bilo niti najmanjše spremembe. Vzdržal je Bečarevičev pogled.
— No, vedel sem. Dobro, da si mi povedal. Sumil sem ga. Gotovo je to Suprina...
— Suprina?
— On je iz Hrvatske, gotovo ustaš. On je...
— Toda, Janko, listek je »a komuniste!
— To je vseeno. Takšni tipi lah-ko vsakemu služijo.
— Ne morem še nič reči. To »a potrebno je dobro odpreti oči.

MIHAIL ZOŠČENKO Kapljice

Zares, ondan je malo manj-kało, da nisem ubil lastne žene. Vedeti morate, da je moja žena zelo nemirna, živčna oseba. Brez raznih zdravil sploh ne more ži-veti. Največ popije baldrijanovih kapljic. Brž ko se razburi, zahteva te kapljice.

Da bi jo hitro pomiril, ji dam čisto po petdeset, včasih celo se-demdeset kapljic. Mar mislite, da ji to kaj škodir? Kaj šel Popije jih in jih zahteva še več. Ondan se je razburila, ker sem jih tudi jaz nekaj popil. Ne morem reči, da so bile prav baldrijanove, vendar pa so bile kapljice.

Neki dan mi je dejala:
»Kupiti bi morala še kapljic. Kar jih je še bilo doma, sem jih popila včeraj. Morda bom danes spet nervozna — kaj naj potem zaužijem?»

Prinesel sem stekleničko in ženšče je zajokalo.
»Ze spet steklenička«, je de-jala, »brez števeca kapljic. Kako naj jih nakapljam?«
Res je, stekleničke izdelujejo zdaj površno. Vrat ima, kljuna, to se pravi števeca kapljic, pa ne,

in človek ne ve, kako naj jih šte-je. In zaradi tega kljuna so tekle solze.

»S takšnimi kljuni«, je ihtela, »lahko spraviš človeka v grob. Namesto dvajset jih nakapljaš petdeset — pa je po njem.«

Moja žena je dobila takšen histeričen napad — no, hvala le-pa! Saj ni bilo prvokrat, vendar pa sem se ustrašil. Začel sem ji kap-ljati zdravilo, toda v raburjenju sem se zmotil in vzel stekleničko s kapljicami proti sklepnemu revmatizmu. Ne da bi kapljice štel, sem jih nakapljal kakih šestdeset, tako da je bila ste-klenička do polovice prazna.

Moja žena jih je popila in oči so ji zlezle iz duplin. Črnila pa ni niti besedice. Samo menila je: »Te kapljice pa so danes zelo osvežujoče. Nekam močne se mi zdel« in že se je spet pomirila.

Ves teden je ležala mirno. Samo željna je bila kar naprej. Drugače pa ji ni prav nič škodilo. Zdaj mi pa povejte, zakaj iz-delujejo te stekleničke brez klju-na? Saj res lahko človeka spraviš z njimi v grob.

ZA DOBRO VOLJO

»Saj imava lepo vreme, dobre trine in dobro vabo, pa počejo prilemati.«
»Seveda ne, ker so ribe zanič.«

JURE

NAPISAL BRODAR, RISAL JEZERNIK

33. Gozd se je zavijal v prvi mrak in partizani so se spravljali spat. Nekateri so imeli razpeta šotorska kila in pod njimi mehko nastlano z listjem in mahom. Drugi so si uredili za-silno streho iz vej, ali pa so se namestili kar pod košatimi drevesi, ki bi jih za silo varovala pred morebitnim dežjem. Oorožje je vsak položil poleg sebe, da bi mu bilo v primeru nenadnega napada takoj pri roki.

34. Jure je pomagal kuharju Janezu pomivati kotel. »Ali vidiš tri luknje pod robom?« je pokazal kuhar. »Prejšnji teden sem padli v zasedo in belček, ki je ropotal s strojnico, si je izbral za tarčo prav moj kotel. Pa še tega je slabo zadel, kakor vidiš.« Jure je napeto poslušal. »In potem?« je vprašal brez sapa. »Potem jo pa Jovo z metalcem min udaril po zasedi. Tako so jo ucvrili, da so jih še naše krogle komaj do-hajale.«

35. Kako drugače je bilo v partizanih kot med posurovelimi belogardisti! Z velikim vese-ljem jim je pomagal, saj so ga tako prijazno sprejeli medse. Partizanska četa, ki jo ročila vas in njone probivalce, se je razdelila. Vsaka skupina je sprejela nekaj novincev. Tako so imeli sedaj tri čete, ki so skupaj tvorile bata-ljono. Poveljeval mu je tovariš Stane, prejšnji komandir čete. Močilnikov šef pa je postal politikomisar čete.

36. Jure je sam od sebe začel pomagati pri kuhinji. Tu so se počutil najbolj domače. Kuhar-ju Janezu je pripovedoval o belogardistih, pa mu je pravil številne napete partizanske do-godivščine. Proti večeru sta bila že stara pri-jateljca. Zdaj si je kuhar pripravil ložišče v mehkom listju. »Kje boš pa ti spal?« je vprašal Jureta. »Ne vem.« je ta v zadregi skomignil rameni. »Odeje nimaj, kajne?« je nato mrm-rjal kuhar in povabil Jureta, naj prespi pri njem.